

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

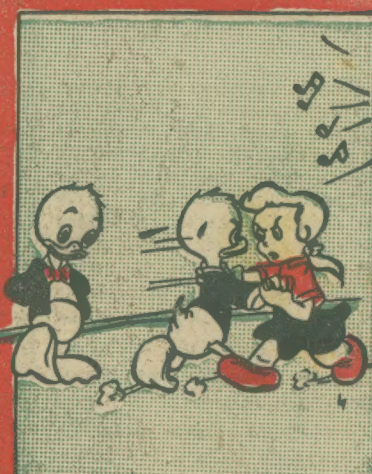
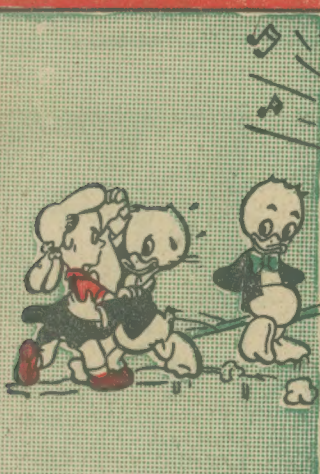
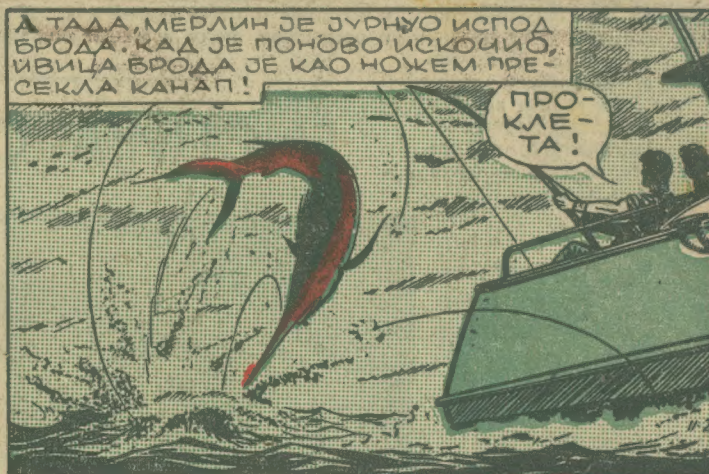
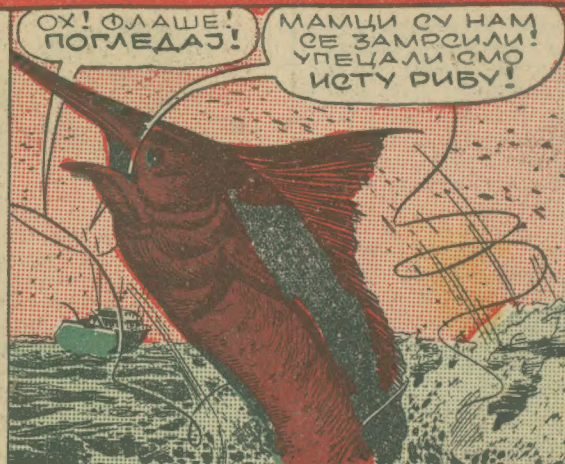
20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 361
Петак, 28 новембар 1958

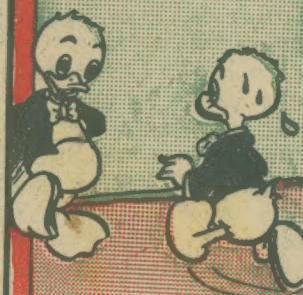
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

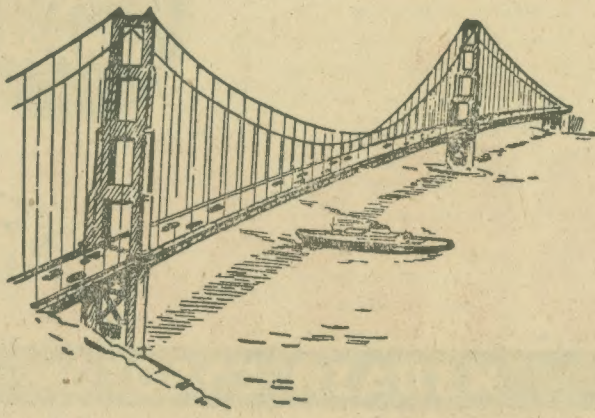
У овом броју:

- БУРНИ ЖИВОТ
БАРТОЛОМЕЈА
ГЕОРГИЈЕВИЧА
- ПАЛАТА ЧУДО-
ВИШТА
- СТРИПОВИ:
Ваш челик, Паја,
Мики, Флаш Гордон,
Бим и Бум, Све-
тлост и шума, По-
лај и Вучко

ОД ЈЕДНЕ ДО ДРУГЕ ОБАЛЕ

Први мост је било, вероватно, обично стабло које је гром оборило а оно пало преко какве провалије или потока. Кад данас говоримо о мостовима, обично замислимо какво техничко ремек-дело које спаја обале широке реке или морског рукавца, или премостије дубоке провалије. Између тог првог моста и ових данашњих који представљају последњу реч технике, леже хиљаде и хиљаде година. Овде дајемо један мали преглед мостова из разних времена и разних земаља.

Мост „Златна врата“ у Сан Франциску, у Калифорнији, највећи је висећи мост на свету. То је величанствен пример модерне мостостројке.

Римски лучни мостови служили су такође за одбрану. Онај у чијим је рукама река, влада и земљом кроз коју она протиче. Али, река може да послужи и као пут за надирање у једну земљу. Због тога су мостови на њој морали да буду добро утврђени и брањени. Овакве мостове-тврђаве налазимо углавном у Италији, Француској, Шпанији, као и у осталим земљама које су некад припадале римском царству.

У земљама где има много канала и малих пловних река, као што су Холандија и Северна Немачка, и данас се граде покретни мостови. Пошто је ниво земљишта веома низак, то је и висина моста веома мала тако да бродови не могу да пролазе испод њих. Због тога се, кад брод наиђе, такав мост подиже да би га пропустио. Подигнути мост истовремено служи као рампа пред којом се заустављају возила.

Мост „Риалто“ у Венецији, пуни љубавне лепоте, до данас је вештине и укуса старих венецијанских мајстора. То је лук у романском стилу с гиздавим сводовима и настрешницом.

ЕМОЦИЈА СТРАХА

Ако не наиђе на леп мотив лутајући по природи или улицама града, вешт фоторепортер ипак ће се довити. То је учинио и Џералд Хохмен. Слика коју видите његово је дело, а носи назив: Емоција страха код детета. Снимак је направио у стану. Власи девојчице је растерао апаратом за сушење косе. У тренутку када се коса повлачи око лица, овако како је видите, и када је дете само припомогло да лик ода утисак страха — апарат снажљивог фоторепортера ступио је у дејство.

НАЈВИШЕ ЧАЈА

Према неким подацима Азија даје 95 одсто светске производње чаја. Остатак отпада на Африку и Совјетски Савез. Кина производи више чаја него иједна земља на свету: једну половину светске производње. Она користи готово целу жетву за потребе свога становништва, а извози само неке финије врсте.

НЕОБИЧНИ ЧАСОВНИЦИ

Средином прошлог века у Нирнбергу су свим путницима који би навратили у овај град показивали зидне часовнике израђене од — црног хлеба. Да, баш од хлеба. Од овог необичног материјала били су начињени и точкови сатног механизма и бројчаници и казаљке. Часовници су радили веома тачно и показивали су не само часове, минуте и секунде, већ и годину и месец.

Током прошлих векова часовничарски мајстори разних земаља као да су се такмичили ко ће начинити што необичнији часовник. Тако се у Музеју старог оружја у Москви чува један часовник израђен готово сав од дрвета.

Ипак један од најнеобичнијих часовника на свету је онај који се налази у облачном музеју у Иванову, у СССР-у. Часовник је монтиран у једном сандучу великом као орман за одела и састоји се од три механизма потпуно независна је дан од другог.

Астрономски део часовника показује кретање Земље и других планета око Сунца. Минијатурни глобус са свим континентима, морима и океанима кружи око златне лопте која претставља Сунце. У сваком тренутку може се на њему видети какав је положај Земље према Сунцу и осталим планетама.

Хронолошки део уствари је механички календар који показује годину, месец и дан не само по нашем систему рачу-

нања времена, већ и по другим, мухамеданском и хришћанском.

И најзад, у трећем, географском делу, налази се 36 број-

чаника који показују тачно време у 36 разних великих градова на свету: Москви, Лондону, Њујорку, Паризу, Рио де Жанеиру, Сиднеју, Монтевидеоу и другима.

Научни сарадници музеја у Иванову тек су недавно от-

крили порекло и историју овог часовника. Њега је, 1853 године, израдио познати париски механичар Билетје, и то по налогу војводе од Албе који је желео да буде власник нечега чиме се нико други на свету не би могао похвалити. За тај часовник он је дао у оно време огромну своту од 280.000 франака.

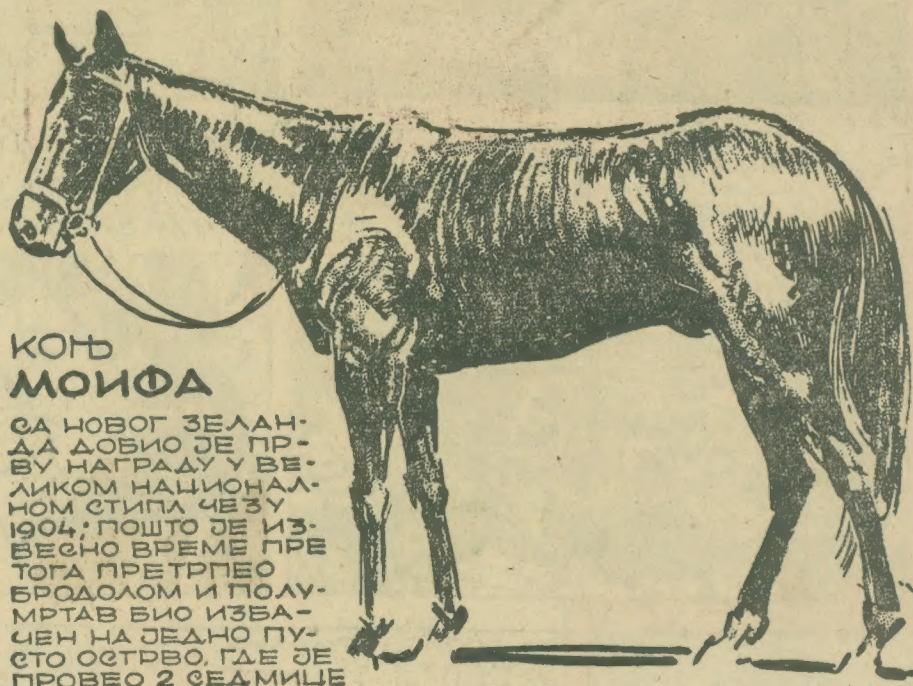
После смрти војводе од Албе часовник је дошао у руке неких предузимљивих људи који су га за новац приказивали по разним правима Европе. Две године „гостовао“ је овај часовник у Петрограду и радознали грађани плаћали су по рубљу за улазницу да би га видели. Године 1912 часовник је био продат на аукцији. Купио га је ивановски фабрикант и оснивач месног музеја Бурилин. Заједно са осталим драгоценствима музеја, Бурилин је и овај часовник завештао родном граду.

Нажалост, после неколико година у механизму часовника нешто се пореметило. Чак ни највештији часовничари нису успевали да нађу где се и шта покварило. Најзад, тог посла прихватио се предавач на месном педагошком институту Лотоцкиј. Његов стрпљиви рад био је крунисан успехом: ево већ петнаест година часовник опет ради.

СТРАДАЈУ И ЖИВОТИЊЕ

Не пате само људи од разних епидемија. Страдају и многе животиње, па и рибе — што многи можда не знају. У Немачкој се врши вакцинација риба у великим басенима за њихово одгајивање, јер се појавила једна специјална епидемија која угрожава огромне количине риба младаци. Вакцинација се показала као веома ефикасна јер је епидемија сузбијена.

Занимљиви угао

КОЊ МОИФА

ОД НОВОГ ЗЕЛАНДА ДОБИО ЈЕ ПРВУ НАГРАДУ У ВЕЛИКОМ НАЦИОНАЛНОМ СТИПЛУ ЧЕЗУ 1904. ПОШТО ЈЕ ИЗВЕО ВРЕМЕ ПРЕ ТОГА ПРЕТРЕПО БРОДОМ И ПОЛУМРТАВ БИО ИЗБАЧЕН НА ЈЕДНО ПУСТО ОСТРВО, ГДЕ ЈЕ ПРОВЕО 2 СЕДМИЦЕ

КУЊНА МУВА
ИМА 8.000
ОЧИЈУ

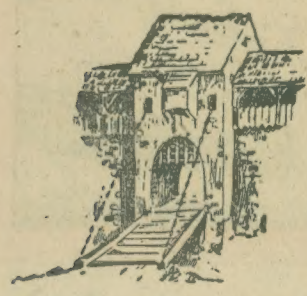
ЖИВИ СЕИЗМОГРАФ

У ЈАПАНУ СМАТРАЈУ ДА СУ ПТИЦЕ ФАЗАНИ ОСЕТЛИВИЈЕ НА ЗЕМЛЈОТРЕСЕ ОД СЕИЗМОГРАФА И ДА СВАКИ ПОТРЕС ОБЈАВЉУЈУ УЗ НЕМИРЕНИМ ГЛАСОВИМА

РИБА
ДУГА 3,5 САНТИМЕТРА НАЈЕНА ЈЕ У МУШТУРИ ОСТРИГЕ УЛИНКОЛУ (АМЕРИКА)

Реке које пресецају бескрајне тропске шуме претстављају велику препреку за домороце, ловце и усамљене истраживаче. Уско брвну које се угиба под ногама, често само и јачи конопач чији се крај веже за какво јаче дрво на једној обали и вешто пребаци на другу, са „оградом“, такође од ужета — то су мостови који им служе за прелаз често и преко бурних река. Није тешко замислити како се човек осећа наред једног таквог моста, нарочито ако на леђима носи терет или бежи испред дивље звери.

Ово је покретан мост једног средњовековног утврђеног града или замка. Није служио за повезивање две обале, већ да би што више одвојио замак од непријатељске околине. Мост се спуштао кад није претила никаква опасност, али је и тада увек будни стражар пажљиво осматрао околину и на најмањи сумњиви знак дизао покретни мост. Ако ни то не би било довољно, нежељеног посетиоца очекивала је растопљена смола која се са зидина сливала на њега.

ПРОЖАРАЊИ ШИМПАНЗА

Из једне лондонске трговине која се бави продајом животиња побегао је недавно један гладни двогодишњи шимпанза. Пре него што су га ухватили, он је успео некако да нађе и „поједе“ 150 пицула неког лека за јетру, једну сијалицу, 200 таблета квасца, боцу неког тоникума и пола боце етра. Најзанимљивије је то да је шимпанза ухваћен — жив и здрав.

ВЕЧНЕ ИГРЕ И ВЕЧНЕ ИГРАЧКЕ

Недавно је у Паризу отворен Салон играчака. Нови ти лови аутомобила, хеликоптери, електрични возови, раке, промишљали су пред задивљеним очима деце и њихових родитеља.

Свако је могао да констатује да су играчке у великом прогресу, и да сваки мали модел одговара готово потпуно нацрту неке велике машине која је моментално најинтересантнија на свету: аутомобилу, апарату који детаљно прегледа лутке, електричном возу минијатурној гаражи са апаратом, аеродрому за хеликоптере и тако даље. Ни лутке више нису као што су некад биле. Оне се сада праве од пластичне материје која потпуно имитира кожу, а ме-

ханизам у њима одаје прави глас бебе.

Играчка сличних овима има свуда у свету, али се оне масовно не употребљавају, јер су скупе. Пиштољи и сабље су лепо, али се многа деца задовоље и онима које сами направе од дрвета. Такав је случај и са другим играчкама. Овде ћемо поменути неке игре које су познате од памтивека свим народима, док су неке игре и забаве познате само у појединим крајевима света.

Деца се добро забављају, готово свуда, настаријим познатим играчкама: лоптом, дрвеним штапићима, чипром, змајем и сличним. Или чак ни тиме. Потребно је само мало маште и проналазачког дара па да се деца заиграју: гомилицама лиска старим крпцама и другим.

Увек је била и биће најпримамљивија играчка за децу она најједноставнија — лопта. Безброј игра лоптом може да се измисли: девојчице је бацају о зид или под, дечаки је шутирају. Овако се лоптом играју и деца Мексика где је она првобитно била направљена од каучука. Откакале је боље од других. И деца старог Египта и Грчке познавала су лопту, али су им биле познате и друге играчке: кола са точицима, лутке од печене земље или дрвета. У неким областима Африке и Океаније деца се играју свим што им падне под руку: шљунком, кожом од дрвета, стабљичама и шкољкама. Лопта постоји и код њих, а праве је од смоуљака, лишћа. Деца Индијанаца из Северне Америке играју неку врсту баскетбола коштицама од воћа — морају прецизно да их убацују у једну корпу. Масовно трчање је врло популарно. У празничне дане одрасли праве деци дрвене статуре које претстављају митолошка бића, Мали Ескимци се углавном забављају спортским играма, јер је у њиховим крајевима веома хлад-

но. Они специјално воле хокеј, наравно, на леду, а када је топлије, посвећују се и оним мирној забави — играчкама. У Африци, у областима где се гаји просо, деца употребљавају ову биљку за прављење многих ствари. Од стабљике стварају украсе, капе, фризури, мале пушке, музичке инструменте, а од глине праве статуре које суше на сунцу или у пећи, па их потом китњасто облаче. Дечаци и девојчице из неких афричких племена праве после киша од меке земље минијатурна села и куле. Такмичења у гађању стрелом популарна су код Полинежана. Деца Аустралије нарочито воле чигру. Она је обитрала цео свет као и змај, који је омиљен у Кини, али и у другим деловима света.

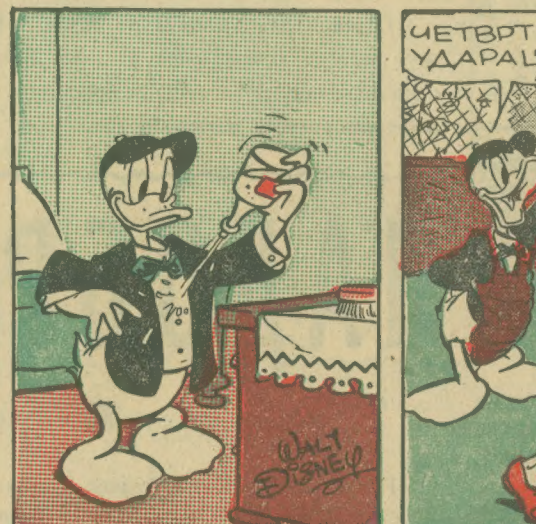
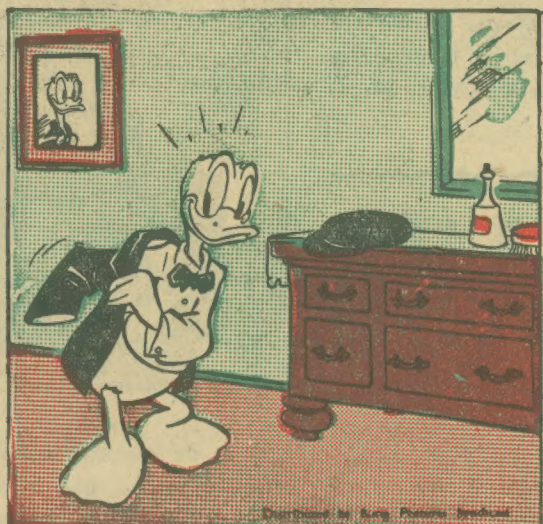
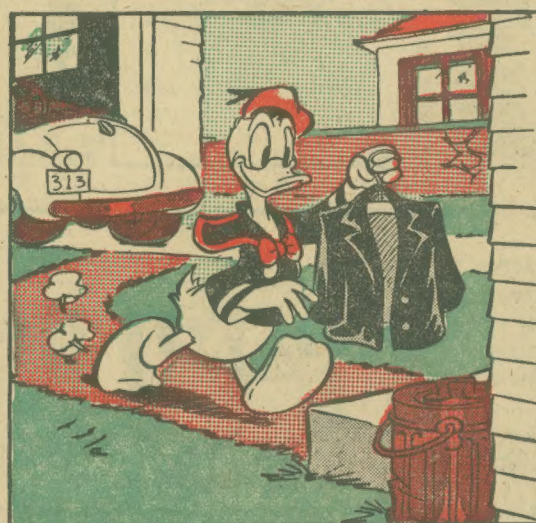
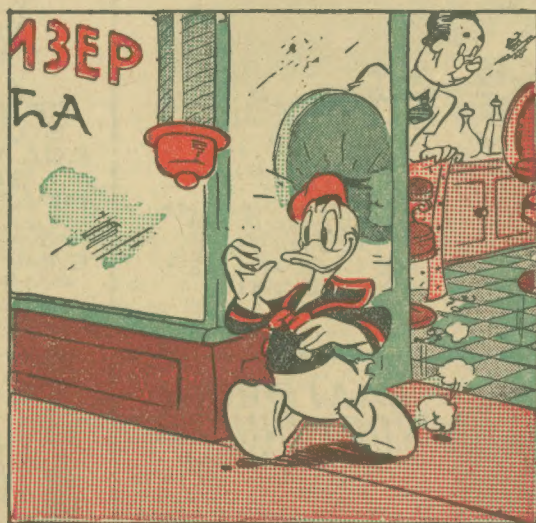
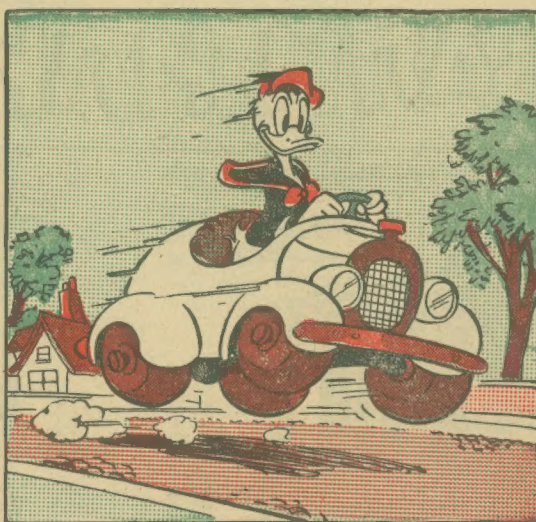
Два мала Јапанаца не могу се сусрести а да не подигну руку испружених прстију. Игра се састоји у томе да сваки покаже извесан број прстију изговарајући брзо ту цифру. Треба погодити шта ће учинити партнер. Онај који у

томе успе, добија. Када се састане више малишана играју се ципелама: направе једну велику гомилу од њих, између њих и на дат знак, сви јурну. Онај који из ње извуче своје ципеле и брзо их обу је тај је победник.

Снешко Белић је омиљена игра деце целог света, али је у Кореји оригиналан. Он је шупаљ, тако да се неко дете може увући унутра. Дечак сакривен ту, одговара на постављена питања, или пита пролазнике а сви морају да му одговоре. У Индији је омиљено такмичење у пењању на дрво. Онај ко буде скинуо више плодова, тај је победник.

На Филипинима деца воле да играју „пало-себо“: учесници покушавају да допру до врха једне високе мотке премазане уљем, где се налази награда, али је редак који у томе успе.

Иако знају за електрични воз, хеликоптер, ракету и њима сличне играчке, деца цела света лепо се забављају и на друге начине.

Васионски путник руча

КАО АПОТЕКА...

Тубу од алуминијума у којој се налази говеђина, пилетина, чоколада или друга врста хране у течном стању, пилот само причврсти на отвор свога шлема и истисне обод у уста. За-

сад је направљено око 3.000 оваквих туба са дванаест врста јела. Пробе се врше у САД у просторијама са смањеним атмосферским притиском.

У многим крајевима Индонезије расте биљка звана „луле пундак“. У медицини је позната под именом „Раувофна серпентина“. Народ је у Централној Јави назива „сондо гени“. Испитивањем је утврђено да корен ове биљке успешно лечи висок крвни притисак и шећерну болест. Корен се даје болесницима да га жваћу. Пошто је он горког укуса, може да се осуши, истуца у прах и узима с водом.

У неким покрајинама на Јави, где ове биљке има у изобиљу, сељаци лече и домаће животиње, нарочито коње и краве, на тај начин што њим корен истуцају и помешају га са травом.

Недавно је почело гајење ове биљке у Експерименталној станици за лековито биље на Јави. Верује се да ће она у најскорије време постати и извозни артикул.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

Ripley's

АЗИЛ
У
СЕНЦИ

**ЖАН
КОНТАСО**

ОПШТИНСКИ ВОДИЧ ТУРИСТА
У ИШОНУ, У ФРАНЦУСКОЈ
ПОТПУНО ЈЕ СЛЕМ
ОВУ ДУЖНОСТ ОБАВЉА ВЕЋ
30 ГОДИНА

СВЕ ДОК СТОЈИ У СЕНЦИ
КРИШНИНОГ ХРАМА У
НАТАВАРИ, У ИНДИЈИ, НИ
ЈЕДАН ПРЕСТУПНИК НЕ
МОЖЕ БИТИ УХАПШЕН, ПА
ЧАК НИКО НЕ СМЕ НИ РЕ-
ЧИМА ДА ГА УВРЕДИ!

**НАДГРОБНИ
СПОМЕНИЦИ**

У АФРИЧКОМ
ПЛЕМЕНУ БОНГО
САСТОЈЕ СЕ ОД
ОКРУГЛИХ ПЛОЧА
КОЈЕ СЕ,
БЕЗ МАЛТЕРА,
СТАВЉАЈУ
ЈЕДНА
НА
ДРУГУ

**КРАЉЕВСКИ
ФАЛСИФИКАТОР
БАРБАРА**

(1390 - 1451)
ЦАРИЦА НЕМАЧКЕ,
КРАЈИЦА МАЂАРСКЕ И
ЧЕШКЕ, ПРАВИЛА ЈЕ
ЛАЖНО ЗЛАТО ОД АР-
СЕНА И БАКРА И
ПРИМОРАВАЛА ЗЛАТА-
РЕ ДА ГА КУПУЈУ КАО
ПРАВО

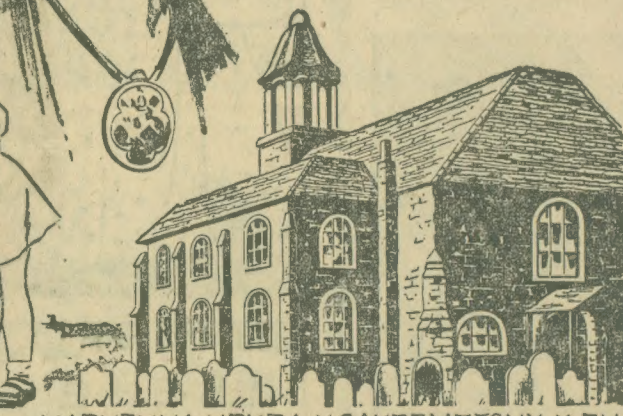
**ПРЕСЕК
ВОД НА
БОДЉИКА-
ВОГ
ПРАСЕТА**
ДАЈЕ
ПРАВИЛНУ
ГЕОМЕТРИСКУ
СЛИКУ

БУНДЕВУ

ТЕШКУ 60
КИЛОГРАМА ОДГАЗИО
ЈЕ Ф. ЕДНТ ИЗ ВИЛ-
ДЕМОНПОРТА (САД).

МАРИЈИНА ЦРКВА У САУТЕМПТОНУ, У ЕН-
ГЛЕСКОЈ, СРУШЕНА ЈЕ 1550 ГОДИНЕ ЗБОГ
ТОГА ШТО СУ ЊЕН ВИСОКИ ТОРАЊ ФРАНЦУСКИ
ГУСАРИ УПОТРЕБАВАЛИ КАО МЕТУ ПРИ-
ЛИКОМ ВЕЖБАЊА У ГАЂАЊУ

Један европски мисионар, враћајући се из Кине, донео је са собом кинески пергамент из 1306 године у коме је стајало да су кинески акробати сваке године о царевом рођендану скакали са високе куле и са одбранених бедема уз помоћ врло широких сунцобрана. У то исто време, кинески

војници су у ратовима употребљавали змајеве од хартије који су на доњем крају жице уносили ватру у непријатељске логоре. Постоје подаци из 1650 године да су у Сијаму, данашњем Тајланду, атлетичари скакали са врха бамбусове мотке држећи у рукама по један кишобран. У Сијаму је иста вештина извођена и са кровова зграда.

И у Европи, за време Ренесансе, чињени су покушаји да се овлада ваздушним простором. Познато је да је велики сликар Леонардо да Винчи као научник и архитекта начинио 1500 године цртеж једног купастог падобрана, који је требало да буде дванаест хвати висок, а тринаест широк. Ка-

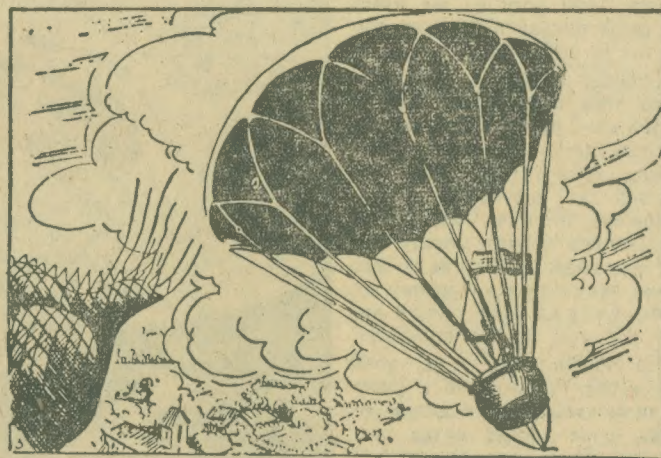
сније, 1617, Италијан Фауст Веранцио начинио је доста једноставан падобран од чврстог четвртастог платна са конопцима везаним за сваки угао. Најлепше је то да се Веранцио бацио с тим падобраном са једне куле и да је здрав и читав стигао на земљу.

ИСТОРИЈА

Порекло падобрана је из давне прошлости. Далеко пре него што је човек успео да лети, покушавао је на разне начине да овлада ваздушним простором нечим што би изгледало као претеча данашњих падобрана.

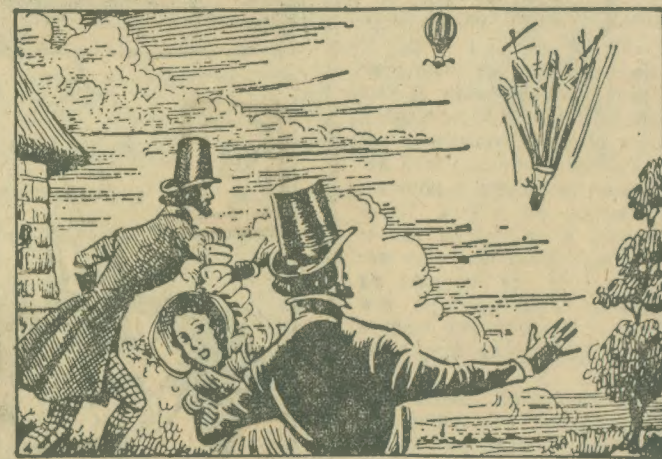
ПАДОБРАНА

Године 1779, Жозеф-Мишел Монголфије и маркиз од Брантеса скакали су падобраном у Авињону, у Француској. Деведесет година касније, Бланшар, а за њим браћа Жак и Жан-Батист Гарнерен такође су вршили сличне покушаје. Жак Гарнерен се пред сам крај 19 века подигао балоном увис. Сувише надувен, балон се на хиљаду метара висине распаукао, а Гарнерен је искочио и развио падобран. На земљу

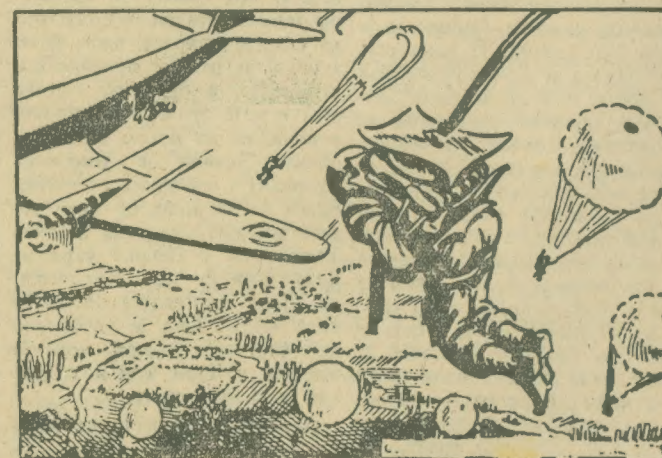
је стигао у паничном страху, јер се падобран јако клатио. Око бродоломника се сакупила огромна маса одушевљеног света. Ту се задесно и астроном Лаланд који је Гарнерену саветовао да у средини падобрана начини мали отвор ради струјања ваздуха. Браћа Гарнери су доживела по Европи велико славље.

Гарнеренов и, касније, Ленорманов падобран имали су облик купе. То се Енглезу Кокингу учинило непрактично и да би падобран начинио сигурнији купу је обрнуо. Ужа страна налазила се доле, а шира горе. Двадесет седмог септембра 1836 он је скочио са висине од хиљаду метара и разбио се о тло. Два Американца, Леру и Лојал, узлетели су

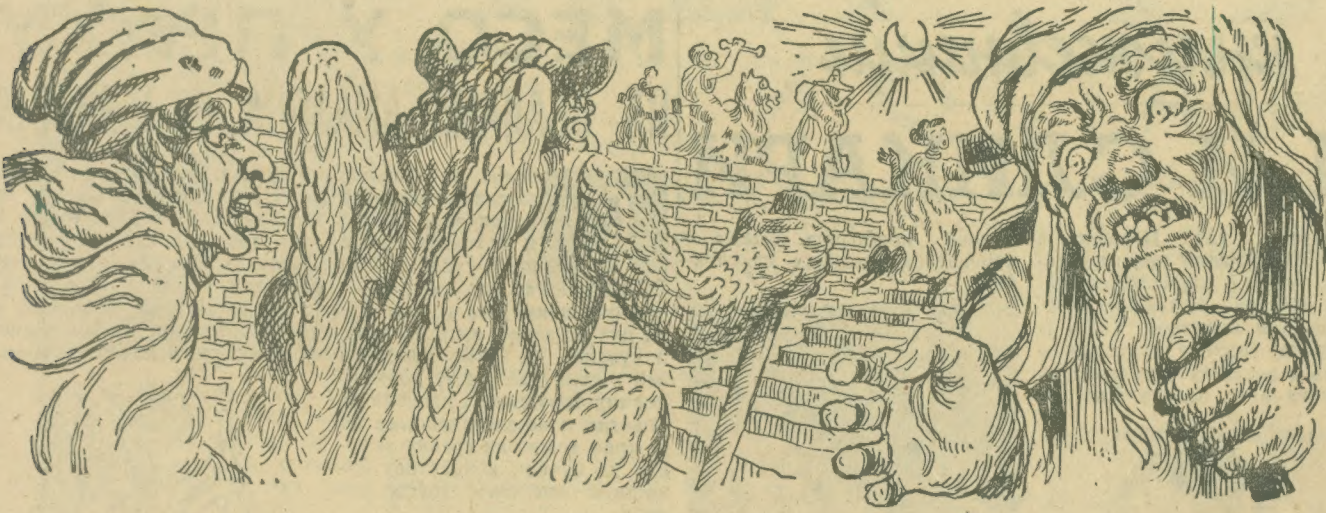

1889 да би скочили својим падобраном. Али њихов балон, захваћен ветром, био је бачен у море, а летаче је спасао један немачки брод. Неколико година касније, Немац Кате Паулус начинио је први падобран који је скупљан пре скока.

Прави развој падобранства започиње тек по развоју авијације а нарочито у току Првог светског рата. Тада је начињен први скок са оштећеног авиона. Већ тада су се

правили планови за употребу падобрана при нападу: за спуштање војске у непријатељску позадину. Први овакви напади падобранаца остварени су тек 1940, при почетку непријатељства у Другом светском рату.

ПАЛАТА ЧУДОВИШТА

И данас још на Сицилији причају о њему. Кажу да природа никад није створила човека с толико фантасичних мана, да на свет никад није дошао толико ружан и чудовишан, као што је то био Фердинандо Франческо Грави-на, кнез од Палагоније. С његовом ружношћом могу се једино упоредити стравичне статуе које је он пре неких 200 година поставио око свог дворца у Багерији, сунчаном градињу на обали Тиренског Мора, четрдесет километара источно од Палерма.

Његов дворца, данас оронута кућа за издавање окружена је читавом четом статуа које претстављају стравичне змајеве, змије и наказна људска бића. Та камена чудовишта толико су страшна да грађани Багерије окрећу главу кад ноћу крај њих пролазе.

Иза свега тога ужаса крије се једна прилично тужна прича о љубави и освети.

Кнез од Палагоније имао је одбијајуће ружно, богињаво лице. Уста су му била огромна, нос страховито кукаст, а испод накрешених обрва стрелаху су два разрока, продорна око. Заклоњене увек по лупштеним, натеченим капцима, његове крвљу подливе не очне јабучице давале су му израз дивљачности и свирепости што је чудно одударало од слабакких рамена и уског грудног коша.

Рођен у Палерму 1722 године, Фердинандо је ушкрос свом богатству и племићком пореклу живео у потпуној усамљености. Мада су га људи сажаљевали, избегавали су га као пошаст. И он сам сматрао је себе нечим нижим од осталих људи па се у очајању лишавао свега, чак и постеље, те је увек спавао на голем подлу.

Жибу хронометри

Аустралиске чапље, које имају на глави необичан додатак, сличан „будилнику“, претстављају и за научнике заговорну због њихових нарочитих особина. О чему се ради?

Најомељенија места за исхрану ових чапљи су подводни спрудови дуж обале, где оне за време осеке налазе обилну храну у шкољкама. За време плиме, када море ове спрудове поплави, чапље их напуштају прелећући опромна растојања да би нашле храну негде на другој обали.

Они који прате летове ових чапљи питају се: како оне знају да одреде тачно време поласка на свакодневни пут од 30 миља да би стигле у одређено време на спрудове где је осека. Била би чудновата њихова прецизност чак и онда када би плима и осека настале сваког дана у исто време, акамоли кад се стално поме-рају за око 45 минута. Какав то необичан механизам имају ове птице?

А онда се догодило немогуће. Кад се за ту новост сазнао нико у њу није могао да поверује. Чудовиште из Багерије, које је од свог дворца направило за себе затвор, запретило је и добило руку једне сицилијанске племкиње, лепе и љупке Марије Боакине Гастани, ћерке једног богатог војводе.

У Фердинандовој мрачној палати први пут су одјекнули весели смех и музика, а он сам, као да је заборавио на свој изглед, корачао је усправан и поносан. Гости су се смењивали, гозбе су се низале једна за другом. Али, срећа није дуго трајала. Фердинандо је убрзо увидео да се Марија удала за њега само да би дошла до слободе коју јој је њен строги отац ускраћивао, да би могла у новом domu да окупља око себе весели свет. То сазнање потпуно му је помутило разум: мисли су му отада биле упућене само на измишљање начина којим би своју жену одвојио од света и за-

точио је иза зидина дворца. Силу није желео да употреби. Тако му је на ум дошла идеја да своју палату окружи толико стравичним статуама да је свет далеко заобилази. У жељи за осветом смислио је да те статуе, поред тога што ће бити сабласне, на извесан начин личе на Маријине најомељеније пријатеље.

Извршење овога поверио је једном доминиканском свештенику, неком Томасу. Више од пет година читава чета клесара и каменорезаца радила је без одмора да би из камена тамног као кафа исклесала две стотине језивих фигура. Половину од њих Фердинандо је поставио дуж стазе која води од капије до дворца, а остале је поређао око куће и по степеништу. На капији је поставио таблу с натписом: „Опоне на! Будуће мајке, поглед на чудовишта иза ове капије може да учини да на свет донесете наказну децу!“

Његов план изгледа да је успео. После откривања статуа у његов дворца више није

нико крочио, а његову жену становници Багерије ретко су кад виђали. Њих двоје живели су отада потпуно отуђени од света, као у каквој великој гробници, све до 1788, када је кнез од Палагоније, у својој 65 години, умро једне ноћи у сну. После неколико година умрла и његова жена.

Пола века касније грађани Багерије повели су спор против тадањег сопственика дворца захтевајући да се статуе уклоне. Међутим, спор су изгубили и статуе су остале да њима генерације и генерације родитеља плаше своју непослушну децу.

Људи који данас живе у старом дворцу — један учитељ, два трговца и један службеник тамошње општине — навикли су се некако на своје страшне камене „сустанаре“. Јер, године, кише и морски ветрови руше полако и ублажују страшне црте ових чудовишта. Али, легенда о Фердинанду, његовој несрећи и његовој освети и данас је жива као и пре два столећа.

И У ОВЕ СВРХЕ...

Радиоактивни материјали се у последње време на разне начине примењују за откривање преступника. Сва места где се налазе предмети нарочито привлачни за крадљивце и провалнике, лондонска полиција посиди радиоактивним прахом натријумових соли. Ако провалник стане у радиоактивни предео његови ће његови дуго после тога, путем којим се буде кретао, остављати радиоактивне трагове које ће полиција лако открити помоћу Гајгеровог бројача.

Друга „атомска“ метода откривања крадљиваца састоји се у томе да се угрожени предмети изложе дејству нарочитих радиоактивних зрака тако да у тренутку кад лопов са украденим стварима прође поред једног одређеног места настаје снажно звоњење алармног звонца.

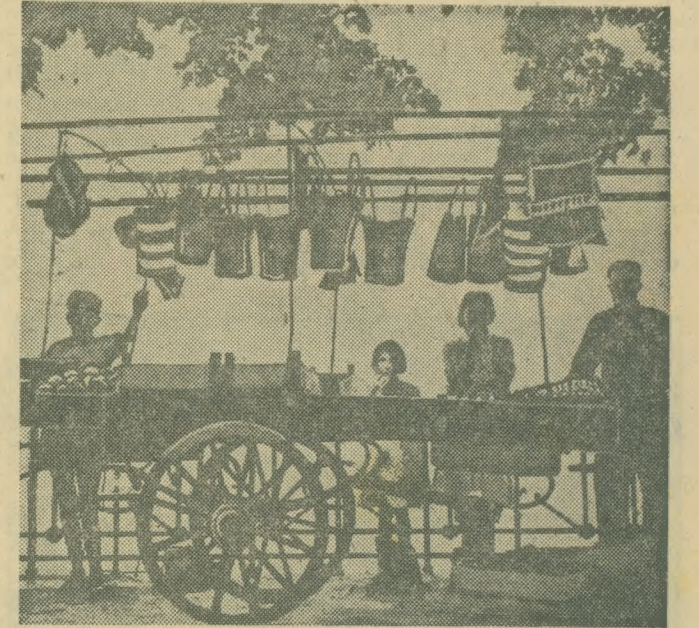
Атоми већ данас могу бити на услузи и онима који често заборављају наочаре, наливперо, сат или кишобран. Довољно је ставити нарочити шлем-детектор на главу који почне да пуцкета чим се нађете у близини изгубљеног или затуреног предмета.

ВОЗ »БЕЧКИ ВАЛЦЕР«

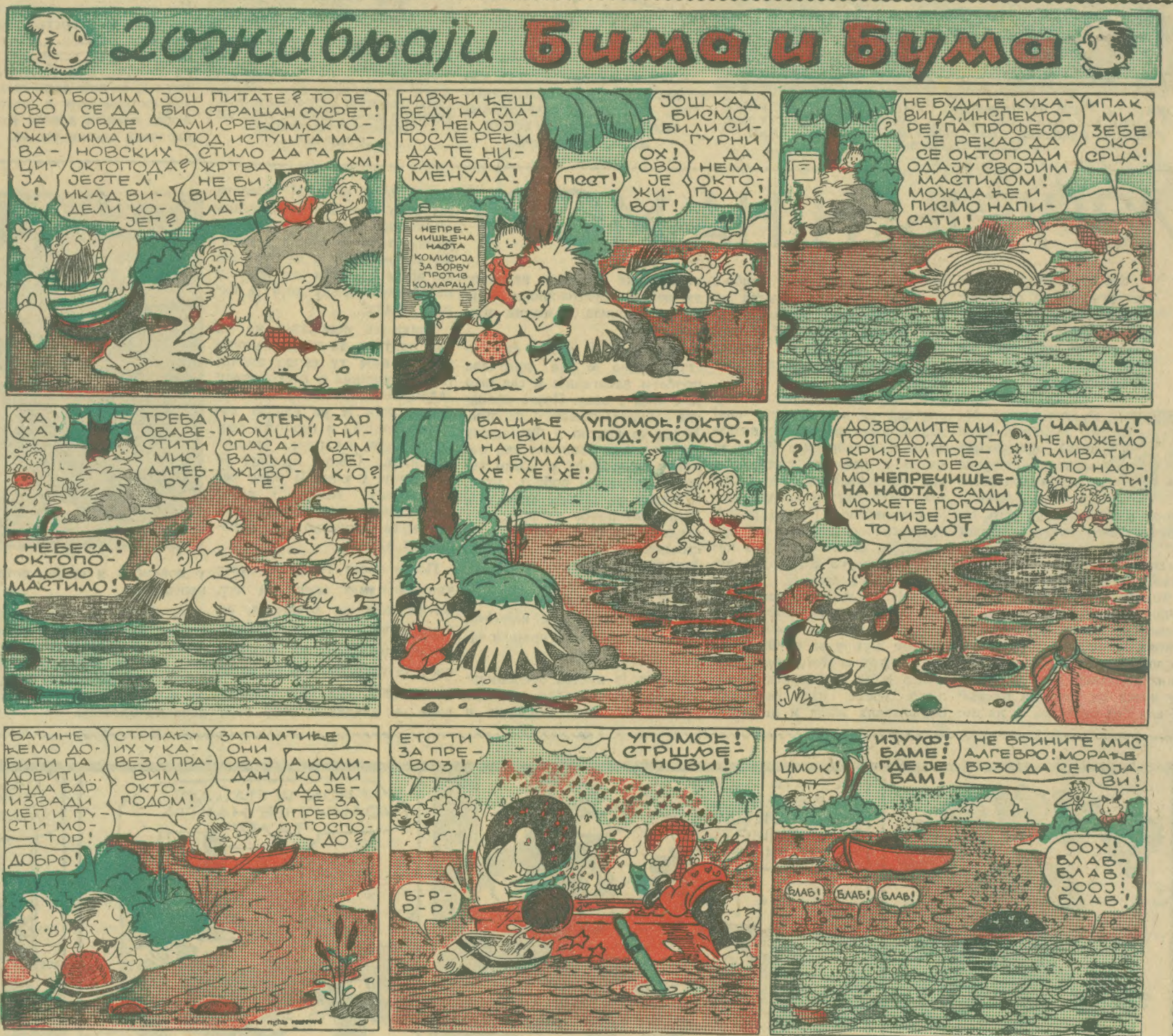
Романтично име „Бечки валцер“ добио је ноћни воз који ће за неколико месеци почети да саобраћа између Беча и Цириха. Ову раздаљину прелазиће за 13 часова.

ЧЕКАЈУ МУШТЕРИЈЕ

С фотографским апаратом о рамену шетао се фоторепортер Јоханес Шолтен тражећи „плена“ и нашао га је. Снимио

је овога Швајцарца и његову породицу који стоје крај своје робе и чекају купце.

Велики музичари и књижевници КАО ЦРТАЧИ И СЛИКАРИ

Мало људи зна да је чувени француски сликар Доминик Енгр (1780—1867) био ненад-

ЕВО КАКО ЈЕ ЛУИС КАРОЛ (1832—1898) ЗАМИШЉАО СВОЈУ ШИРОМ СВЕТА ЧУВЕНУ И СЛАВНУ „АЛИСУ У ЗЕМЉИ ЧУДА“.

машан виртуоз на виолини, а Рихард Вагнер (1813—1883) изврстан цртач који је сам писао либрета за своје опере и радио декоре за њих. Још је чешћи случај да су велики књижевници имали изванредан

ЗАР СЕ МОЖЕ ЗАМИСЛИТИ ВЕЋА СМЕЛОСТ ОД ОВЕ КОЈУ ЈЕ ИСПОЉИО ПЕСНИК ШАРЛ ВОДЛЕР (1821—1867) КАДА ЈЕ НАЦРТАО ПОРТРЕТ НАЈСЛАВНИЈЕГ КАРИКАТУРИСТЕ ОНОРЕ ДОМИЈЕА (1808—1879). СРЕЊОМ, ОВА ДВА УМЕТНИКА ВИЛИ СУ ОДЛИЧНИ ПРИЈАТЕЉИ И ДОМИЈЕ МУ СЕ НИЈЕ ОСВЕТИО.

сликарски дар. Недавно је УНЕСКО објавио низ најуспешнијих цртежа, карикатура, слика и илустрација чувених књижевника и музичара. Често је сличност између литерарног стила и ликовног остварења уметника врло велика. Ево не-

ОВАЈ ЖЕНСКИ ПОРТРЕТ ДЕЛО ЈЕ ПЕСНИКА, АУТОРА ПОЕМА ПУНИХ ОЧАЈАЊА И ЈЕЗИВИХ ПРИЧА, ЕДГАРА АЛАНА ПОА (1809—1849).

колико пробраних цртежа и карикатура великих књижевника.

АРТУР РЕМБО (1854—1891), СЛАВНИ ФРАНЦУСКИ ПЕСНИК, СМАТРАН ЈЕ КАО ЧУДО ОД ДЕТЕТА. ПИСАО ЈЕ УСПЕЛЕ СТИХОВЕ ЈОШ У ДЕТИЈСТВУ А ОВО ЈЕ ЈЕДАН ЊЕГОВ ЦРТЕЖ ИЗ ТИХ ДАНА

ПЕСНИЦИ ИМАЈУ ЧЕСТО ДЕТИЈСКУ ВИЗИЈУ СТВАРНОСТИ. ОВО ЈЕ ЦРТЕЖ ШПАНСКОГ ПЕСНИКА ГАРСИЈЕ ЛОРКЕ (1898—1936).

СЛАВНИ РОМАНСИЈЕР ЛАВ ТОЛСТОЈ (1828—1910) ЧЕСТО ЈЕ ОСТАВЉАО ПЕРО ДА ВИ УГЉЕНОМ ДОЧАРАО ЉУДЕ КОЈИ СУ У ЊЕГОВОЈ ПОБЕДНОЈ МАШТИ ОСТАВИЛИ НАРОЧИТО ЈАК УТИСАК. ОВО ЈЕ ЧУВЕНИ ТОЛСТОЈЕВ „СТАРАЦ“.

МОВИ ДИК НИЈЕ ИНСПИРИСАО САМО ХЕРМАНА МЕЛВИЛА (1819—1891). ЕВО КАКО ЈЕ ЧУВЕНИ ПРИПОВЕДАЧ И ПУТНИК РАДЈАРД КИПЛИНГ (1865—1936) УМЕТНИЧКИ ДОЧАРАО ВЕЛИКОГ КИТА

МЕСО У ПРАХУ НА ОБАЛАМА АМАЗОНА И ЈЕНИСЕЈА

К есице од стањола са сликом шареног кочоперног петла и натписом „Јоко шија супа“ изазвале су, кад су се пре отприлике две године први пут појавиле, интересовање и чуђење не само домаћина већ и свих нас. На ту корисну новину брзо смо се навикли вероватно и не запитахши се ко је први дошао на срећну замисао да начини концентрат кокошијег или неког другог меса.

Замислимо за тренутак да чудесна машина „времеплов“ постоји и у стварности а не само у познатој истоименој Велсовој причи, да смо до ње неко дошли и да смо на њој доспели, у време кад Америка још није била откривена, на обале Амазона. Могло би нам се догодити да нам за први оброк изнесу супу спремљену од меса у праху. Јер, Индијанци су пре више стотина година знали да справљају концентрате од меса и разних других намирница. Они су секли месо на танке кајишеве, сушили га на сунцу, а затим ситили између два камена. Тако до бијеном праху од меса додава-

На сличан начин справљају концентрате хране и сибирски народи који живе на обалама Оба, Иртиша и Јенисеја. Пошто су ове, реке већим делом године залеђене, у њима риба може да се лови само за време кратког лета. Уловљену рибу Сибирци суше и од ње праве брашно које називају „порса“. Од мешавине риблиг и обичног брашна они затим чиставе године кувају чорбу или справљају укусне погачице.

ШКОЛСКЕ УЧИОНИЦЕ У ЖЕЛЕЗНИЧКИМ ВАГОНИМА

Шведска железница увела је једну новину, која треба да помогне школској деци. Пошто се у сваком месту не налази школа, ученици су принуђени да често и по неколико сати путују возом док дођу до ње. То је нарочито незгодно зими, кад су дани у Шведској веома кратки. Зато су изграђени специјални железнички вагони-школске учионице. Уместо обичних седишта, у тим вагонима се налазе ђачке клупе, на видовима мапе, у углу табла и глобус и други школски реквизити. На тај начин деца могу — док „иду“ у школу — да уче и припремају се за часове. У повратку одмах понављају лекције.

„НОВО СТЕПЕНИШТЕ“

Прва дизалица постојала је још на двору Луја XIV. Научник Вилаје, који је изумео и многе друге машине, конструисао је и инсталирао овакве направе прво у Паризу, а затим у Версају. „Ново степениште“ — тако су дворани назвали прву успињачу, нарочито је радо користили принц од Кондеа. Под Лујем XVI направљена је прва успињача али она се није васнивала на систему степеништа већ је била као фотеља која је поплаћена помоћу ужади. А њу су прво вукли снажни лакеји, касније је „потонско средство“ чинио нарочити систем тегова.

ИЗГУБЉЕН НА МОРУ

Француз Морис Тонди отиснуо се са француске обале у намери да пливајући и гурајући испред себе свој чамац пређе читаво Средоземно Море.

В ећ петнаестак дана јединице француске средоземне ратне морнарице и ваздухопловства траже на пучини једног одважног али исто толико и лакоисленог младог човека који је кренуо у несвакидашњу авантуру.

Ноћу, између 31 октобра и 1 новембра, младић Морис Тонди одвесао је тајно са француске обале, недалеко од Тулона, у чамац који је начинио од своје скромне уштеђевине. Одевен је у неку врсту дреса од коже са рукавица али без ногавица, а на но-

гама има такозване „жабља стопала“ од коже. Намера му је да пливајући најмање седам часова дневно и притом гурајући свој чамац испред себе допре до далеке афричке обале.

Француске морнаричке власти кад су научиле шта овај младић човек припрема, позвале су га и забраниле му да то макар и покуша сматрајући као самоубилачки луд подухват. Међутим то Тондија није поколебало. Пошто је већ пре тога био завршио све припреме, он се оне ноћи без месечине отиснуо са својим тунићем и — нестало.

Идеју за овакав подвиг Морис Тонди је добио боравећи у једном јапанском концентрационом логору за време читавог Другог светског рата. Зажелело је да после рата изгубљено време иза јапанских бодљикавих жица и најлепше

младачке године, надокнади неком пустиловином која би га учинила познатим широм света.

Још тада, у свом сужањству, почео је да проучава проблем навигације и све што је с њом у вези. После пропасти Хиросиме и Нагасакија, Тонди се вратио у Француску где се одмах запослио као помоћни књиговођа у једној великој париској робној кући. Штедећи на сваком кораку он је полако почео да прикупља средства за своју замисао. Истовремено је поред најбољих француских пливача почео неуморно да вежба. Био је увертео у главу да читав тај пут до Африке пресави највећим делом пливајући и гурајући чамац испред себе.

Пошто је доиста беспримерном вољом савладао пливање у свим његовим видовима и

пошто је у највећој тајности саградио чамац и начинио „пливачки дрес“ од коже, он је почео да се вежба у гурању чамаца. Хтео је да буде нека врста „мотора од крви и меса“ свом чамацу који је назвао „Нада“.

Тонди се вероватно не би још одлучио да крене на овај пут да није ту скоро прочитао у новинама о пустиловини једног Американца, Алена Бомберга, који је на сличан начин, пливајући и гурајући свој лаки чамац од гуме прешао Атлантски. Само, Бомберг је иза чамаца у коме је имао радиостаницу, пливао у некој врсти кавеза од алуминијума да би се заштитио од крволочних ајкула.

После овога Тонди је одлучио да одмах крене на пут. За разлику од Бомберга, он нема у чамацу ни радиостаницу ни могућност да справља рибу за исхрану, као ни кавез за заштиту, али има непријатеље — хладну морску воду

у новембру и своје потпуно неискуство.

За његов одласак сазнало се тек неколико дана касније, када су родитељи примили писмо које је, очигледно, немо спустило у поштанско сандуче, по његовој жељи, четири-пет дана по одласку.

А тада му се губи сваки траг.

Занимљиво је да ни француски бродови ни авиони ишчупају из куће, ишчупају се до колена!

Бурни живот Бартоломеја

У

другој половини XVI века Европу су готово преплавиле књиге и брошуре написане на латинском и италијанском језику, чији је писац био Бартоломеј Георгијевић, пореклом Хрват. Сви Георгијевићеве списи говорили су о Турцима, о организацији њихове државе и војске, о њиховим обичајима, вери, и о томе кроз какве муке и невоље пролазе они који су допали њихова ропства. Георгијевићеве списи преводени су на све европске језике, а понеки од њих штампани су у читавом низу издања: у Антверпену, у Паризу, Лондону, Базелу, Бечу, Риму, Лајдену, Стразбуру, Виртембергу, Прагу, Венецији, Кронержу, Оломоуцу, Франкфурту, Кракову и у још многим другим европским градовима. Георгијевић је био један од најпопуларнијих европских писаца свог времена и један од првих који је указао Европи на општу опасност од турске најезде. Поред Марка Марулића, овај наш писац својим делима дубоко је продрио у европску публику и својим знањем о Турцима по-

Георгијевића

ли у ропство. Међу овима је био и Бартоломеј Георгијевић. Касније, кад се ослободио турског ропства и када је почео да пише, Георгијевић је уз своје име на списима стављао да је њихов писац онај „који је тринаест година провео у турском ропству, два месеца ишао ланцима окован и седам пута био препродаван као роб“.

„Кроз дивља и планинска места“

На Мохачком пољу погинуо је и Георгијевићев заштитник. „Водили су ме, — прича наш писац, — с осталим заробљеницима кроз дивља и планинска места некад боса а некад са самим потплатом који је покривао само табан. Руке су ми биле захрабене на леђа, па да позади не бих имао баш никаквог слободног кретања, метнуди би између лаката преко кичме штап и то је ономе ко је био везан задавало више муке него чворови. Увече не пуштаху из окова него везиваху и ноге. Тако је бивало да се ноћ провела у самом плачу и запечавању... А кад дању не бих могао да суситнем господара који је жахао, вукли су ме конопцем везаним за седло и мени око врата.“

Тако Бартоломеј Георгијевић започиње своју аутобиографију која је пуна драматичности и узбудљивих момената и због тога није остала без трага у европској књижев-

ности. Чак и код европских писаца XVIII века има трагова из Георгијевићеве аутобиографије, нарочито из оног дела који описује његово робовање.

Седам пута је препродаван а цена се кретала од 40—50 дуката. Био је продавац воде, чобанин, дрвосеча, ратар и скупљач харача, „све као роб у служби својих господара“. „Често сам поднео зимске ноћи или засут снегом или мокар од кише, јер само господари ноће у шатору“. Као роб провео је највише у Малој Азији, радећи дан и ноћ и за све то добијао је само нешто мало прња и по чанак врло оскудне хране. „Године су пролазиле у робовању и невољама, и никада нисам могао да заборавим отаџбину и слободу“. Георгијевић је три пута покушао да побегне. Ево како описује свој први покушај: „Међу осталим робовима беше неки Немац из Беча, коме сам био дат за друга у чувању стада. А ја чим надох у ропство човека једнака по ми-

слима душе, почнем одмах да се с њим саветујем о бекству. Оно мало новца што сам скупио потрошим да купим секиру, со, конопце и друга гвожђа, згодна за прављење ватре — то су справе потребне за бекство. Могућство да их купимо учини нам један Калабрежанин који се беше ослободио ропства. Ми се, дакле, дадо смо у бекство ноћу. Међутим, док избегавасмо насељена места, девет дана ћутасмо у самоћи. Најзад дођосмо до Хелеспонтског (Мраморног) Мора. Ту усекосмо дрвље, повежемо га конопом, а за једра разавесмо све што смо имали хаљина. Већ смо били прешли половину пута, кад стаде да дува противан ветар, и тако се догоди да нас у оном бацању таласа затекоше — зора и

Турци који су пловили за Цариград. Везаху нас и бацише у тамницу, где су нас држали три месеца, док господар не дође и препозна нас...“

Широм Европе штампају се његови списи

Тек је четврти пут Георгијевић успео да побегне из турског ропства. И то за време турско-персијског рата, у коме је пратио свог последњег господара (1535). Успело му је да умекне из турског војничког логора у Месопотамији и да се склони у јерменске планине где је дане и дане провео с пастирима. После узбудљивих догађаја он је доспео у Дамаск и ту је једно време био учитељ грчке деце. А потом се склонио у један манастир на Синају где је годину дана служио као ноћни стражар. Ако се икада ослободио турског ропства, Георгијевић се заветовао, поред осталог, да ће путовати по Европи, беседом и писаном речи снажити расположење против Турака и одушевљавати народе за јединствен протутурски фронт.

За време свог тринаестогодишњег ропства Георгијевић је научио турски, арапски, грчки и јеврејски језик и добро је упознао турске обичаје и њихову државну и војну организацију.

Прерушен у јерусалимског хаџију он је коначно успео да побегне из Турске (1538) и тада је настао његов велики и дуготрајан пут по Европи. Обишао је Шпанију, Холандију, у Виртембергу је био код Лутера и чувеног хуманисте Меланхтона, који су му дали писмо с препоруком, у Немачкој

се дуже задржавао, па је потом поново отишао у Холандију, а затим у Беч и у Ердељски велики Вардјин где је водио оштре и јавне разговоре с једним ученим Турчином. Одатле је отишао у Пољску, у Краков, и даље на север, у Шведску. Са севера је кренуо на југ Европе, у Италију, стигао све до Напуља и на крају се смирио у Риму, где је умро 1566 године.

Био је то велики и дуги Георгијевићев агитациони пут по Европи с циљем да је упозна с опасношћу од Турака и да покуша живом и писаном речи да покрене и европске владаре и народе против страшног источног завојевача.

По Европи се штампају Георгијевићеве списи, читају се с највећим узбуђењем и пажњом, али све остаје по старом: Турци на својим војним походима по Европи напредују све више и пред њима беже све хришћанске војске. У својим многобројним списима о Турској и Турцима Георгијевић је био непристрасан: говорио је и о врлинама Турака као војника и упоређивао их с хришћанским војскама. Тиме, и политичком разједињеношћу и посебним интересима сваког владара у Европи, он је објашњавао и огромне успехе турских завојевача. „Јер Турчин кад на војску пође, све своје зло остави код куће, а хришћанин га тек тада са собом понесе... С друге стране криви су и владари, јер нападајући један другог спречавају да према Турцима изведомо јаку војску. Ми се између себе бијемо за мале градове док нам Турци ожимају читаве државе!“

служио је многим писцима који су обрађивали исту тему. Они су правили опширне изводе из Георгијевићевих дела, сматрајући га најпоузданијим извором о турским питањима.

С нешто дара Дефоа или Верна

Бартоломеј Георгијевић први је Европу потање упознао с Турцима. Циљ му је био да укаже европским владарима и народима на опасност која им прети од турске најезде. „Његови прилози за познавање турских односа одликују се простотом пластичком, јасним распоредом градива и објективним раздвајањем колорита. Аутор је одабрао врло актуел-

КРАТКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

- Чист лед прозрачнији је од воде.
- Дванаест килограма ваздуха потребно је да би сагорео један килограм угља.
- Само 11 елемената било је познато у време када је Колумбо открио Америку. Од њих су 8 били метали. Остали елементи откривени су за последњих 200 година.
- 330 пута у секунди замахне мува крилима док лети, а лептир само 2 пута.
- И до 1.000 степени Целзијевих може да буде висока температура лаве приликом изласка из кратера.
- Око 20 милиграма јода налази се у човечјем организму.
- Паук се никад не заплете у своју мрежу, јер увек иде по глатким а не лепљивим концентричним круговима.
- Парадајз се пре 100 година сматрао отровним плодом.
- Једна врста слепих мишева која се храни морском рибом живи у заливу Калифорније.
- Гром се не чује на већој удаљености од 25 километара.
- Читаве одреде паса, који су учествовали у биткама, имали су Асирици и други стари народи на Истоку.

○ Антарктик је највиши континент: двоструко виши од Азије. Његова просечна висина износи 3.000 метара.

○ То је најхладнији од свих континената. Средња годишња температура на обалама Антарктика износи око минус 25 степени, а у централном делу још је знатно нижа.

○ На читавом Антарктику свега 300 квадратних километара земљишта слободно је од вечитог леда.

○ Највећи ледник на нашој планети спушта се с врхова Антарктика у Росово Море. Његова ширина износи преко 800 километара а површина му је једнака читавој Француској. Од њега се одвајају ледени брегови дугачки и до четрдесет километара које ветрови односе далеко у океан.

○ Клима Антарктика се постепено мења: температура се повећава. За сто година ледена Росова баријера повукла се за неколико десетина километара.

○ На обали Росовог Мора налази се живи вулкан Еребус који је висок преко 4.000 метара.

○ У водама Антарктика сваке године се улови више од 350 хиљада китова, од којих знатан број живих а они су највеће животиње на нашој планети.

○ Први пут у историји Антарктика 1946 године у саставу совјетске експедиције било је и 14 жена.

○ Насеље „Мирни“ на Антарктику има ушну дугу око 200 метара са 24 зграде.

○ У оквиру Међународне геофизичке године на Антарктику ради 57 истраживачких станица које је основало 12 држава (Аустралија, Аргентина, Белгија, Енглеска, Јапан, Јужна Африка, Нови Зеланд, Норвешка, САД, СССР, Француска и Чиле).

○ Такође у оквиру Међународне геофизичке године на Антарктику је организована централна метеоролошка служба која се налази у бази „Мала Америка“. Кибернетички апарати ту обрађују све податке о времену, израђују се временске карте и дају прогнозе. Ово се не ради искључиво у научне сврхе, већ и ради безбедности ових експедиција.

○ Важан задатак антарктичких експедиција разних земаља представља одређивање

дебљине леденог слоја који покрива овај континент. Научници се надају да ће најзад открити да ли је Антарктик прави континент или можда та област представља само једну групу већих и мањих острва?

○ Друго питање које стоји у вези с леденим покривачем, а на које би научници желели да добију одговор, јесте: за колико би се подигао ниво мора и океана ако би се сви ледници Антарктика отопили?

ЛЕП ДОКАЗ

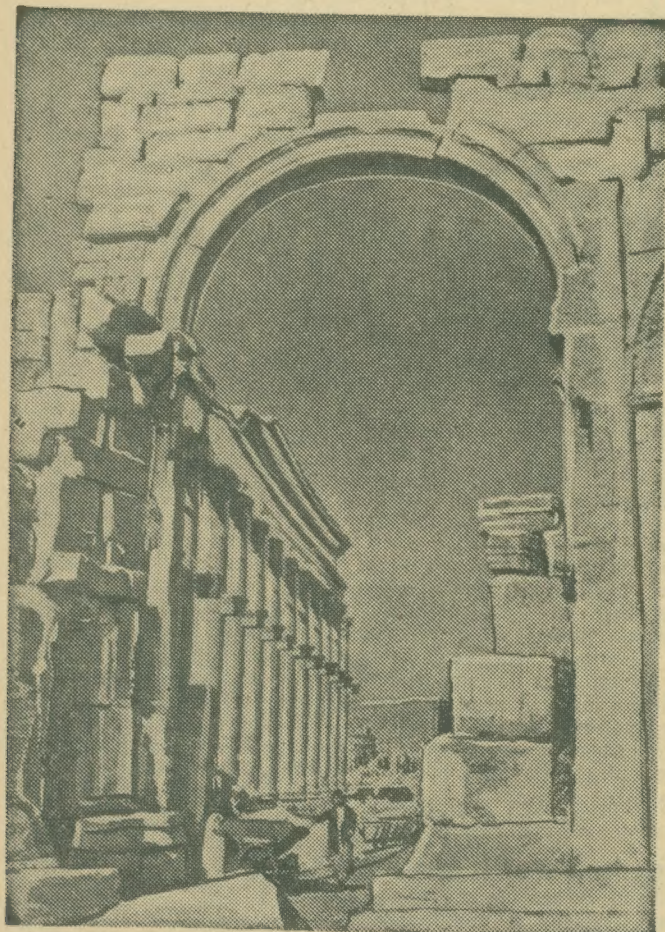
Легенда о острву Атлантиди спада међу најлепше и досад неуташене приче у историји човека. Као што је познато први је опширно описује, према неком старом египатском предању, славни грчки филозоф Платон, који каже да је то острво било „веће од Азије и Либије заједно и да га је прогутало море“. Ове давне записане мисли и данас могу да распаљу машту људи. Према подацима научника о Атлантиди је досад објављено око 25.000 написа. Заиста, упорне су жеље људи да прогледу у још нерешену тајну.

Познато и древним народима

Пиво од јечма било је познато и древним народима: Вавилонцима, Египћанима и другим. Неки су га употребљавали не само као пиће, него и као лек. Иначе, пиво има сразмерно мало алкохола, а доста угљен-диоксида. Због тога освежава и лети се нарочито много троши. Ако се много употребљава, делује штетно на бубреге и срце.

НАСТАВИЋЕ СЕ

ПАЛМИРА

Две стотине и четрдесет километара северноисточно од Дамаска а од Еуфрата далеко „пет дана путовања на камилама“, у једној оази Сиријске пустиње, леже рушевине старог града Палмире. У давна времена стицали су се у Палмири велики трговачки путеви; преко ње је роба из финијанских лука стизала у Персијски Залив, у њој су се упознавали трговци из Истре с трговцима из Индије, Свила, драго камење, бисери, мириси, тамјан стизали су у Палмиру из Индије, Кине и Јужне Арабије, да би одатле били упућивани за Грчку и Рим.

У почетку обично арабљанско насеље, Палмира је временом постала велики и богат град који је углавном живео од страних трговаца и дажбина на њихову робу. Због тога се Палмира бринула за сигурност трговачких каравана. Становници Палмире сматрали

су не само као своју дужност, већ и част да спроводе велике караване. Многим водичима каравана, који би добро обавили поверену дужност, захвални трговци или сам град подизали су у знак признања споменике у виду циновских стубова. Тако је у Палмири од тихи стубова, постала централна авенија дуга више од километра, у којој се налазило 750 стубова од бело-ружичастог камена.

Почетком наше ере Палмира је, мада није изгубила потпуно своју независност, признала власт Рима. У трећем веку она је била средиште велике државе која је обухватала Сирију и Египат. Жеља за потпуном независношћу од Рима донела јој је пропаст: у јесен 272 године римски цар Аурелије разорио је град и побио читаво становништво. Пустињски песак је убрзо засуо рушевине, а испод њега су, вековима касније, археолози откопавали остатке његове некадашње славе.

WALT DISNEY

СВЕТЛОСТ У ШУЖИ

ЈОНАТАН ЈЕ СТРАСТАН ПУШАЧ.

АЛИ И „СТРУЧЊАК ЗА МЕТЛЕ“.

НЕОБИЧНО ВОЛИ ВОЊНИ СОК.

КАД СВРШИ СВЕ ПОСЛОВЕ, ОН СЕ УМИЈЕ У ЛАВАВОУ И УРЕДИ ПРЕД ОГЛЕДАЛОМ

Зависит једне »филмске звезде«

У предграђу Париза, у врту једног јавног склоништа за напуштене животиње, одиграо се пре неколико дана један чудан догађај.

У овом мирном склоништу напуштених паса, мачака и других животиња живи као „пензионер“ француског филма и шимпанза Јонатан, љубимац најмлађе француске биоскопске дублике. Њега је „усинила“, после смрти његовог господара, једна од неговатељица овог необичног прибежишта госпођа Дандело.

Повремено, Јонатан је био позајмљиван од његове нове власнице да би играо у различитим француским филмовима јер се већ после првог снимања поставило да он има изванредног дара и да је усто врло „фотогеничан“. И доиста овај четвороножни „уметник“ осво-

јио је најмлађу публику својим извршним улогама у различитим авантуристичким и комичним филмовима.

И тај исти Јонатан, тај љубимац француске деце, који је обично на платну „тумачио“ улоге „анђела чувара“ и спасиоца деце, „детектива“ који открива киднапере — оне који краду децу — и уопште благородне улоге, извршио је готово један злочин и то напослетку једногodiшњим дететом, иако је на платну „увек важио“ баш њих.

Све се то догодило невероватно брзо и кад се нико живи томе није надао... Поштар је стајао пред склоништем. У истом тренутку када су му отворили капију тула је наиша-

једна сусетка са својим двогодишњим дететом у колицима. Јонатан, који је дотле мирно седео на сунцу у башти у друштву Жилоа, напуштеног пса иначе такође „филмског старца“ — који је играо у неколико филмова са великим француским уметником Жаном Габеном — искрао се на улици и скочио на дете у колицима.

Уз страхан крик дете је нестало под шимпанзом. Избежљива оштрава, малишанава мати је почела да удара по глави својом ручном торбицом, разбеснелог мајмуну док јој је готово у истом тренутку притекао у помоћ и Габенов „партнер“, Жило се бацао на Јонатана. Док су него-

ватељице дотрчале бебина мати и Жило већ су успели да одбране дете и да отерају мајмуну.

Теже озлеђено, дете је најхитније пренесено у болницу, а малом Жилоу указана је помоћ у самом склоништу.

Неки мисле да је мајмун Јонатан напао дете у колицима из љубоморе. Видео је када је мати застала пред капијом наднела се над колица да подигне због сунца кров и при том почела да мази дете.

Дете ће, срећом, пребољети ране, Јонатан је после свега, као покајник, отплаћао због свог зверског напада. Дозвољено је да га ставе у ланце из којих зацело неће ускоро бити ослобођен.

КАКО ЈЕ

ИСТАМБУЛ ДОБИО ИМЕ

Ниједан велики град је њихова бивша престоница добила то име.

Када је педесетих година 15 века војска султана Мухамеда II опосела горду престоницу Византије, његови војници заустављали су несрећне византинске бегунце који су лутали око града надајући се да ће некако успети да дођу до њега и склопе се од Турака иза јаких градских зидина. Заушавши једном једног од тих уплаћених бегунаца, Турци су га, служећи се знацима, запитали куда иде. На свако њихово питање он је, показујући руком према зидинама и кулама Цариграда одговарао: Еистен полин! што је значило — у град. Турци нису знали грчки и чувши више пута поновљене речи „еисте полин“ закључили су да се велелепни град који су они намеравали да освоје зове „Еистемполин“. Вероватно им се то име свидело и они су га прихватили, али је следећи назив ништа не значао у њиховом језику изменио свој облик и претворило се у Истанбул.

ПЕТ ЧУЛА И ОСТАЛО

ји усправно чак и са везаним очима и запушеним ушима. Орган чула равнотеже, ако га смемо назвати чулом, смештен је непосредно уз орган чула слуха. Састоји се од три цевчице испуњене течношћу, од којих свака лежи у другој равни. Кад се глава или тело нагине и течност у њима се покреће, шаљући преко живаца импулсе у кору великог мозга, по којима човек региструје како и колико је нагнут и колико треба да се исправи. Пример изванредно развијеног чула равнотеже пружа мачка, која је ушла и у пословицу по томе што увек пада на све четири ноге.

Уско повезано са равнотежом је чуло „проприоцепције“ — односно осећања положаја свога тела у простору. То нам чуло омогућује да увек знамо како се који део нашег тела налази у односу на остале, да оценимо да ли седи мо или стојимо, да ли нам је шака отворена или стиснута, да ли су нам руке напред, на траг или са стране.

Постојање тог чула лако је утврдити. Довољно је да човек затвори очи и да полагано подигне руку. Иако чулом додира ништа не осећа, он ће знати да му је рука променила положај у односу на остале делове тела.

Органи овог чула смештени су дубоко у мишићима и тети-

вама, одакле „извештавају“ мозак о положају главе, удова или трупа. То је веома компликовано чуло, његов је систем сложенији у унутрашњости мозга и кичмене мождине него ли и чула вида.

Да бисмо разумели

Друга два чула која су анатомски везана за проприоцепцију, јесу чуло треперења и „разликовања тачака“.

Чуло треперења омогућује нам да осетимо вибрације, на пример виљушке, ако је наслонио на кост непосредно под кожом, као што је кључна. Сматра се да су органи тог чула смештени у костима. Извесна обољења кичмене мождине могу да парализују сва чула, а да чуло треперења ипак остане нетакнуто; исто тако да парализују чуло треперења на извесним деловима тела, на којима чуло додира и даље нормално дејствује.

Да бисмо разумели улогу

чула „разликовања тачака“ за мислимо шта би нам се догодило да га немамо. Претпоставимо да нам се на кожу стави шипчица у коју су на веома малом размаку убодене две једнако шилате игле. Без овог чула ми бисмо додир тих две игла осетили као додир једне.

То је дакле чуло које нам омогућује да разликујемо контакт наше коже са два једнака шипка; а да су ти шипци различити, осетили бисмо их чулом додира!

Да бисмо се аиста уверили да то чуло постоји, замолимо неког пријатеља да нам на леђа прислони шестар коме, се оба крака завршавају иглом. Нека игле буду размакнуте свега два-три сантиметра. Макако то чудно изгледало, осетићемо само један додир, јер су по леђима ћелије тог чула веома ретке. Треба размаћи краке шестара на седам до десет сантиметара да би се осетили два додира. На врховима прстију довољно је да тај размак износи један сантиметар.

Поменули смо четири допунска чула од којих свако има своје органе и мрежу живаца.

Ако бисмо сада, према дефиницији чула коју смо дали, испитали чуло додира, утврдили бисмо да се оно уствари састоји од пет посебних чула: притиска, топлоте, хладноће, бола и приближног додира. Углавном кад пипнемо неки предмет једновремено ступају у дејство три или четири од тих „подчула“. Ставивши прст на врелу пећ доживљавамо осећај топлот, бола, приближног додира и притиска.

Пример Муција Сцеволе

Импулси свих тих подчула стапају се у мозгу у јединствен осећај, на начин који још није утврђен. То сливање утисака примљених чулом додира омогућује да осетимо тврдоћу, мекоћу и друге особине предмета. И голицање је комплексан осећај који примамо „подчулом“ за бол и приближан додир.

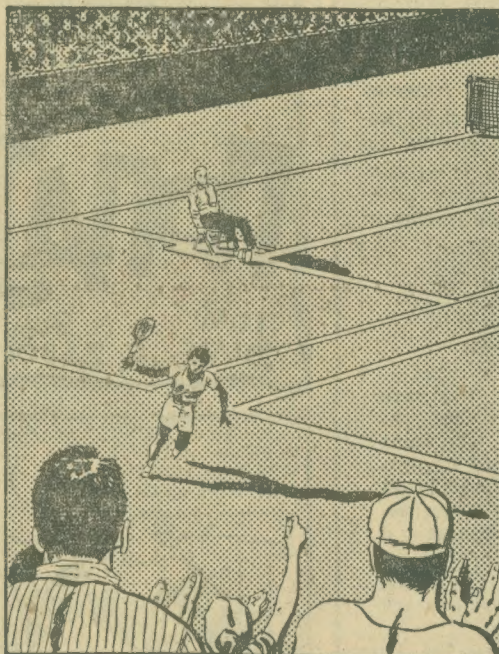
Поред помоћи коју нам пружају у примању утисака из спољњег света, та допунска чула омогућују лекарима да поставе дијагнозу за већи број болести. То се нарочито односи на неурологију, где отказивање једног или више чула може лекару да буде сигуран путаказ — тиме утврђује да ли је повремен неки живац, мозжана кора или мозак. Уствари лекар ће увек лакше лока-

лизовати нервни поремећај кад зна које је чуло и у којој мери нападнуто. Много примера за то пружила је пракса.

Један човек који је на аутомату прао боце приметио је једног дана да су му прсти осути пливовима као код опекотина. То га је зачудило јер иако је прихватио вруће боце није осећао ни бол ни топлоту. Лекар је на његовим прстима утврдио опекоотине другог степена, а неуролошким испитивањем закључено је да том раднику недостаје осећај бола и топлоте, али да му чуло треперења и разликовања тачака добро функционише. Тај поремећај манифестовао му се само на прстима па је захваљујући томе утврђено да на његовој кичменој мождини постоји озледа негде око седмостог и осмог пршљена.

У историји медицине забележено је више случајева да поједини људи нису осећали бол од опекотина, убода или удараца. Можда се тиме може објаснити и легенда о римском војнику Муцију Сцеволи, који је дошао да убије етрурског краља Порсену, када је његова војска опсела Рим. Покушај убиства није успео, али је ухваћени Сцевола пред краљем изјавио да се три стотине римских војника заклело да ће то учинити ако он сам не успе, и да би то доказао, ставио је руку у ватру и мирно је држао. Легенда даље каже да је краљ Порсена поверовао таквој потврди и од страха да га не убије скинуо опсаду и повукао се с војском. Можда и Муције Сцевола није осећао бол од ватре.

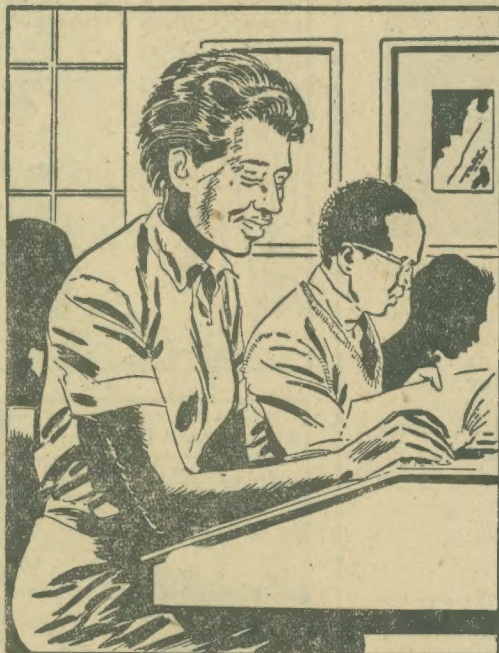
АЛТЕА ГИПСОН

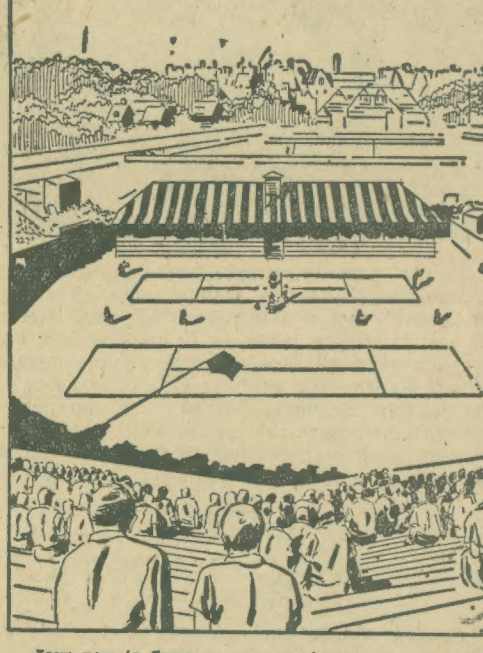
Међутим, она није посустајала. После упорног вежбања у току неколико месеци Алтеа је доспела на првенство државе Њујорк. Изашла је као победница у синглу и чак изјавила да није много изненађена својим успехом. Међутим, касније је опет почела да губи на турнирима и њена незрелост се изразила у незадовољству. Она је већ веровала да је велика тенисерка.

Доктор Роберт Итон из Вилмингтона, у савезној држави Северна Каролина, кичинио је праву прекретницу у животу Алтеа. Овај велики љубитељ тениса узео ју је у свој дом и начинио равноправним чланом своје породице. Под његовим искусним саветима, она је пре свега, научила колики је значај самодисциплине и како може да се буде и „добри поражени“.

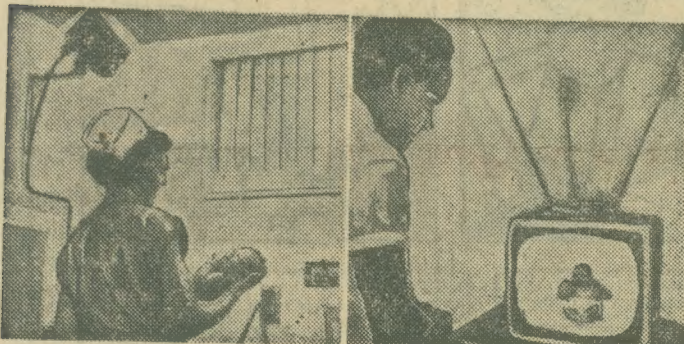

Алтеа је отада почела и да учи: постигла је добар успех у средњој школи и то јој је донело стипендију на колеџу за механику и пољопривреду државе Флорида. Али она се и задовољила да би се сама издржавала. Упркос тешком раду и у школи и на послу, она је увек проналазила времена за тенис да би се усањавала. За време распуста посвећивала се једино њему.

Још док је била у колеџу, Алтеа се први пут појавила и на државном првенству у Форест Хилсу, у Њујорку. Нервозна, преплашена и уморна од напорног рада она је употребила све своје моћи па је жен деби ипак прошао на прилично задовољство свих. Захваљујући само својим личним жртвама она је прешла пут од преступника до врхунског спортисте.

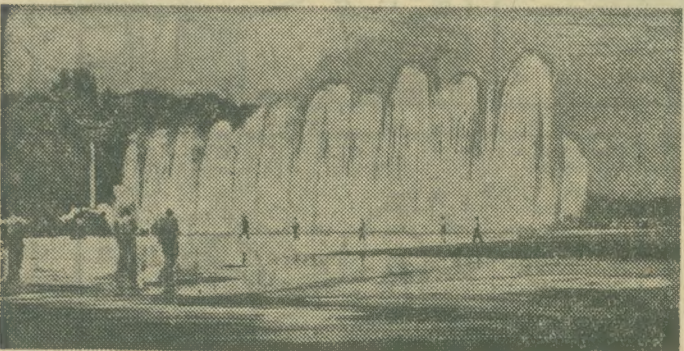
(Наставиће се)

Новорођенчад и телевизија

Телевизија се већ употребљава у разне сврхе. И у породилишту је нашла своју примену. Очеви чија се деца роде у неком породилишту Филаделфије, могу први пут

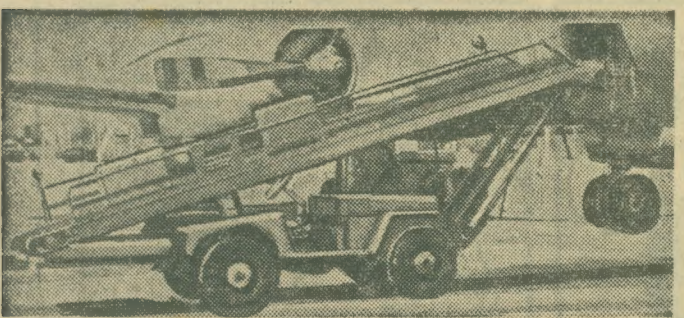
своје дете да виде — преко телевизије. Камера у дечјој соби је повезана са пријемником у чекаоници где обично очеви очекују срећан догађај. Тако су и деца поштеђена инфекције, а и очеви задовољни.

Водена завеса против пожара

Свако од пет места за пуњење авионских резервоара горивом у Рентону у САД, заштићено је воденом завесом. У случају да избије пожар „пусти се“ водена завеса ко-

ја спречава ширење ватре и топлоте на остале авионе. Свака од тих водених завеса је широка 47 метара а ствара је млаз из тридесет две цеви.

Цин са покретном траком

Да би се пртљак лакше и брже товарио у авион стручњаци су конструисали покретну траку на ципу. Она је широка

шездесет сантиметара, а дуга седам метара. Може да диже пртљак на висину од 1,5 до 4 метра.

Надају се...

Француски научници се надају да ће коначно моћи да сузбију алкохолизам примењујући при лечењу алкохоличара — женске хормоне. Истина, резултати који су досад постигнути односе се само на пацове. Опити на људима биће извршени током овог месеца. Научници кажу да хормони делују готово тренутно на пијанце — пиће им постане одвратно и то заувек.

ОБАВЕШТАЈНИ БИРО

ЗА ПИСЦЕ КРИМИНАЛНИХ РОМАНА

сновао је Удружење писаца криминалних романа. Циљ удружења је „да се у читавом свету подигне ниво и утлед писаца криминалних романа“ који се налазе у склопу удружења од кога писци-почетници могу да добију одговоре на сва „техничка“ питања. Познати лекари, хемичари, психолози и криминолози, стручњаци за експлозиве, ватрена оружја и коњске трке, као и разни други специјалисти, ставили су своје знање на располагање члановима овог клуба. Обавештајно биро треба да својим стручним саветима спасе још непризнате писце од „критичких напада читалац-стручњака“.

„У свакој области људског знања постоје хиљаде људи који о одређеном предмету знају стотину пута више од аутора. Кад један такав стручњак наиђе на какву техничку грешку из свог фаха, онда тешко сиротом писцу! Већ сутрадан добиће потсмешљиво писмо у коме му стручњак као каквом бајачу, држи прописну буквицу“.

Робертсон прилази полици и извучи једну књигу. На корицама стоји наслов: „Смрт носи црвене ципеле“.

„Ова књига је један од мојих првих покушаја. Радња романа одвија се у покрајини Велсу. Главна личност је неки умоболни убица. Психијатријску страну проблема најсавесније сам простудирао и чинило ми се да у роману нисам направно ниједну „техничку“ погрешку. Али, нажалост, у књизи сам поменуо и једног сеоског свештеника и описао како он неком приликом облачи стичаре“.

Књига се налазила тек не-

колико дана у продаји кад ми стиже љуто писмо од једног велшког свештеника. Уживоту ме никад нико није тако немилосрдно изгдио. Наиме, при писању књиге мени ни на памет није пало да свештеници у Велсу припадају баптистичкој цркви и да не носе стичаре“.

Откако је основан Обавештајно биро писаца криминалних романа за сличне грешке аутори не могу имати никаквог оправдања. Свако техничко питање доставља се, ако већ председник на основу свог богатог искуства не може на њега да одговори, оговарајућем стручњаку. Обавештења која даје биро строго су поверљива и услугама бироа могу да се користе само пуноправни чланови удружења, којих данас има шездесет и шест.

Међу члановма удружења налазе се многи познати писци криминалних романа: Поцефина Бел, Брјус Грим, Џон Криси и Мајкел Гилберт. За пријем у чланство удружења могу се пријавити само они писци који су у утврдним часописима објавили најмање шест криминалних или детективских новела.

Сваке године удружење додељује награду за најбољи криминални роман године. Поред тога, оно организује заједничке посете лондонским музејима и оригинална друштвена посела. У програму за ову годину налазе се, између осталог, „банкет код Едгара Алана Поа“. Главне атракције на јеловнику за тај банкет су, на пример, „раскомадан ћурећи леш с вешала“, „морска риба ч лудачкој кошуљи“ и „кафа моноксид“.

Палата од чоколаде

Седманаестогодишњи младић Марсел Жос, посластичарски ученик из Женева, начинио је за свој завршни испит ову „палату“ од чоколаде: тешку 44 килограма и прављену пуних 400 часова.

Можда је изводљиво

Размишљајући о томе колико настаје грешака због различитих бројева на документима једног грађанина: пасошу, уверењима, сведоцима и сличном, — и колико се губи времена око њиховог исправљања, шведски инжењер Ингвар Линдберг дошао је до закључка да би за државну администрацију вероватно било и лакше и јевтиније кад би за сваког грађанина од рођења до смрти важио само један број. С његовим предлогом сагласила се влада и јавност. Сваки шведски грађанин, био цивилно или војно лице, имаће убудуће „грађанску карту“ са „доживотним“ бројем у којој ће бити означена и његова крвна група. Ова новина завешће се прво у једној провинцији Шведске, а доцније ће се проширити на целу земљу.

У

једном мирном лондонском кварту, Колин Робертсон из дана у дан седи за својим писаћим столом и дели својим клијентима савете како би се у околностима које су му описали најуспешније извршио злочин и шта би требало урадити с лешом да га полиција не би открила. Његова пословна преписка такође се претежно односи на сличне језиве теме.

„Врло уважени господине Робертсоне, — гласи једно од многобројних писама која му стижу свакодневно — можете

ли ми рећи кад наступа смрт кад се човеку да арсеник?“ Међу посетиоцима који желе лично да разговарају с Колином Робертсоном налазе се и нежне старе господе, отмени старци и исправни и савесни државни службеници. Дошли су да се на пример, распитају колико се још дуго на телу умореног могу открити отисци прстију убице.

Колин Робертсон, хемичар по струци а пасионирани писац криминалних романа по занимању, начинио је од преступа и злочина своју „специјалност“. Пре две године о-

УЧТИВ КОЊ

Сви бисмо се изненадили када би нам око пет сати ујутру коњ закуцао на врата. Али то није ништа необично за породицу Атертон. Савијени, они само уздахну: „То мора да је опет он!“ Ако је веома упоран, онда њихова четрнаестогодишња ћерка мора да устане и врати га у шталу да га нахрани. „Памук“, назван тако јер је бео као снег, свакако је најразмаженији коњ на свету. То чак признаје и његов власник Цени.

— Али ми га волимо баш што је такав — каже она. Додуше није нам баш пријатно кад се рано ујутру присети да је гладан.

„Памук“ живи у великој топлој штали, поред саме куће Атертонових. Можда он једини може да се похвали да у свом „стану“ има и лампу са абажуром. Његова газда, Цени, је чак уписала у један од 70 омладинских коњичких клубов какви су у последње четири године почели да ничу у Америци. Сврха ових клубова није само да се ту омладинци науче јахању. Веома је потребно да они потпуно упознају ове животиње пошто већина америчке деце зна за коње само са телевизијског или биоскопског екрана. Ниједан дечак — члан клуба не сме да има више од 21 годину.

Као у рату

„Срчана“ борба рагби-тимова Аустралије и Енглеске у недавном сусрету имала је овакав исход: већ после пет минута игре капитен Енглеске морао је да напусти терен с пребијеном руком. Затим су се „згоде“ ређале: другом играчу преломљена је кључна кост, трећем два ребра, четвртм је прска тетива, петом се истегла жила на нози па је с мучком одгигао са „ратништа“. И Аустралијанци су рђаво прошли: четворо их је озлеђено. А ипак, после на заједничком банкету, сви су са усхићењем говорили о изванредном току игре.

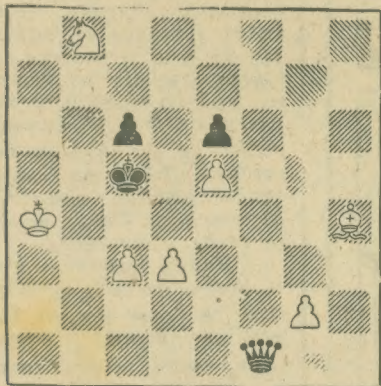

Учимо шах

XLV

После разговора о дами и топовима долази до скакача. Ви знате да је то једина фигура која може да прескаче друге фигуре. Сем тога, кад противнички скакач нападне неку вашу фигуру, ви не можете ничим да се заклоните.

Бацајући се по шаховској плочи, скакач може да направи праву пустош међу противничким фигурама. Један шаховски стручњак поставио је овако фигуре:

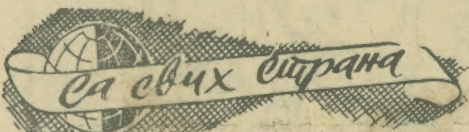
Ко је овде јачи, бели или црни? Очигледно црни, али препоставимо да је бели на потезу и погледајмо каква чуда прави скакач!

1. С68—д7+, Кц5—д5 2. Сд7—с6+, Кц5:е5 3. С66—д4+, Ке5—ф4 4. г2—г3+... Шта је сада? Црни има три слободна поља за свог краља, али на које год поље да стане, бели ће му дати шах скакачем, однети даму и добити партију.

Поставите опет фигуре као на почетку да бисмо видели шта ће бити ако црни мало другачије игра!

1.С68—д7+, Кц5—д5 2. Сд7—с6+, Кц5—ц5... (У првој варијанти црни је играо Кц5:е5). Гледајте сад шта ће урадити бели: 3.Лх4—ф2+... Црни мора да носи дамом ловца, иначе је мат: ... Дф1:ф2 4.С66—д7+, Кц5—д5 5.Сд7—ф6+... Шта сада може да учини црни? Да носи краљем пешака на пољу е5 или да иде на поље ц5. Учинио једно или друго, опет ће добити шах и изгубити даму.

Такав је скакач, чудна и врло опасна фигура! У неколико скокова он је, у овом случају, прешао целу шаховску плочу и уловио противничку даму!

ДОБАР ЧОВЕК

Роже Лоаје није постао првак на овогodiшњим аутомобилским такмацама „Тул д Франс“ па ипак је оцењен као победник. Код Бреста је преникуто возио да би видео може ли још томоли зещу, кога је један од његових конкурената прегazio.

КО КОГА МУЧИ?

Једна становница Корсхолма, у Данској, чије име штампа не помиње, није могла ока да оклопи не због несанице него зато што је оуседов пас из ноћи у ноћ дељивоно тајао. Кад јој је то дојашило, окупала је за два пиринач са маришомом. Те ноћи је најзад мирно спава. Пас се није будио пуна 24 сата, јер је у храни добио неко јакко успављивућо средство. Малаксао, и следеће две ноћи није био у стању ни дуго ни пласно да лајаје. Али тада се умешао песни газда. Тукују је својим сусетку због мучења животиње. На тукују је она одговорила жалбом због нарушавања ноћног мира. Око тога да ли је у питању мучење животиње или мучење људи, кретаће се читав опор, који ће свакако допсти и до највишег суда.

МАЧКА И УЛТРАЗВУК

Најнижи звук који човече уво може да чује има шестнаест трептаја у секунди, а највиши тој достатчан човечу око 20.000. Мачка, међутим, може да лови ултразвук, до 60.000 трептаја у секунди.

Ова појава била је недавно утврђена на чикашком универзитету помоћу занимљивог опита. Мачку су ставили у кавез који је могао да се окрене око осовине, а затим су у току четири секунде укључивали микрофон. При минути после тога кроз жице које чине под кавеза пуштали су електричну струју. Помушавијући да се опасе од непријатног осећаја, мачка би почела да трчи унаокколо због чега се и кавез окретао. Одмах затим струја би била искључена. Тако је то понављано све док мачка није „схватила“ да после звучног сигнала долази непријатан удар струје. Зато би почињала да трчи чим би чула звучни сигнал и не сачекавши да јој удар струје потресе шапе.

Повећавајући постепено висину звука научници су утврдили да мачка чује и ултразвук до 60.000 трептаја у секунди.

ДА МУ ОЛАКША ПОСАО

Један порезник у немачком граду Лангену био је изненађен кад је иза својих зрата чуо како швили један пас, пребе шапом и тико лаје. Отворио је врата и угледао пса како у аубина држи новчаник. А у њему је било новца — тачно колико износи годишња такса за пса. Власник је овакако рачунао: кад већ морам да плаћам таксу за пса, онда нек је порезнику носи сама дресирана животиња.

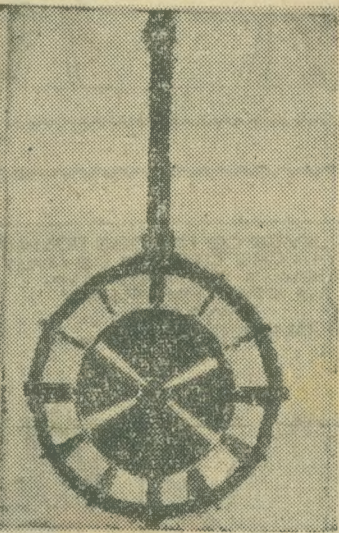
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

АЛКОХОЛ ОДУЗИМА МОЋ ОЦЕЊИВАЊА

У једном британском медицинском часопису недавно је објављен чланак у коме се говори о утицају алкохола на моћ запажања код шофера. Наиме, лекари са универзитета у Манчестеру вршили су испитивања на возачима једног пре дузећа. Ниједан шофер није имао мању праксу од дванаест година. На четири метра испред аутобуса, са којима су вршене пробе, постављене су ознаке између којих је требало проћи. Растојање је постепено повећавано и возач је требало да оцени кад је размак довољан да би могао проћи са аутобусом широким 2,40 метра. Испитивачи су их пустили да окушају срећу кроз пролаз који је био ужи за 30 сантиметара од аутобуса, што возачи због алкохола нису могли да примете.

ЗИДНИ САТ ПОКРЕЋЕ ЦЕПНА БАТЕРИЈА

Људи који су некад навијали зидни сат свака 24 часа или једном недељно, сада би били запањени савршеном техником зидних сатова. Наиме, ови, у последње време израђени, могу да раде годину дана, без навијања, и то тачно у минут. За овако конструисан сат ни-

су потребне електричне инсталације у зиду јер њихову машинерију покреће само мала неинтересантна напустила.

батерија. Кад је притом сат и укусно израђен, он претставља прави украс.

ДОМАЋИ ЛЕК ПРОТИВ МУВА

У покрајини Источни Атјех, на Северној Суматри, домаћинце се још служе старинским начином за уништавање гамади и поред савремених средстава која су преплављива тржишта.

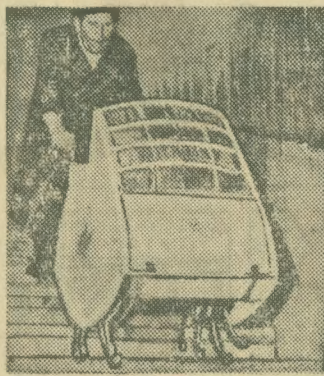
Сасушена црвена паприка се истуца у прах томе се дода љуска од црног лука и со. Све се то баца на жар, и дода се тамјан. Дим који се диже том приликом уништава у току неколико сати, све муве и другу гамад у тој просторији.

ПАС СА ПРОТЕЗОМ

Пас по имену Петор, који припада једној енглеској породици, пао је са прозора и сломио обе задње ноге. Члан ове породице, студент медицине, направио је мала колица у која је сместио његов задњи део тела. Сад је пас био бар до некле задовољан — могао је да се креће и да излази на улицу. Међутим, најжалосније је то што су га после ове несреће оставили његова сабраћа. Првих дана обилазила су око њега и загледала га, као неку немићену зверку, а затим као неинтересантну напустила.

КОЛИЦА ЗА БЕБЕ — КОРАЧАЈУ

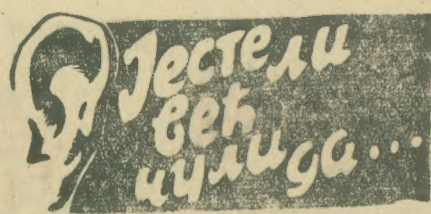
У Шведској се употребљавају колица за бебе, која уместо точкова имају око двестет „стопала“. Учвршћена су на осовину као паоци на току. Ово омогућава да се колица пењу и спуштају степеницама без подизања.

СВЕ ВИШЕ ЖЕНА У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ

Жене су почеле да освајају све више једну област коју су досад углавном држали мушкарци. То је ваздухопловство. У америчкој ваздухопловној служби има 18.067 женских пилота према 491.282 мушкарца. Однос је 40:1 у корист других. Укупан број пилота оба пола нагло је порастао током 1957 године: има их 43.000 више него претходне године. То говори о брзом развоју цивилног ваздухопловства у САД.

ХЕЛИКОПТЕР НА УЗИЦИ

Електронска направа омогућава човеку да хеликоптер који ниско лети води на узици дугој око 15 метара као деца змај. На тај начин се преузима од пилота контрола над хеликоптером. Сматра се да ће ово нарочито бити од користи при убацивању товара у хеликоптер који се не спушта јер пилот не може да прати шта се испод самог хеликоптера догађа. Један човек ће зато „водити“ хеликоптер, а други убацивати пртљаг.

...отприлике пре 15 милиона година, у доба које геолози називају „доњи плиоцен“, Фрушка Гора, Авала и Космај били су острва.

...прва опера изведена је у Београду фебруара месеца 1884 године. То је била опера француског композитора Виктора Маса „Јованчини сватови“.

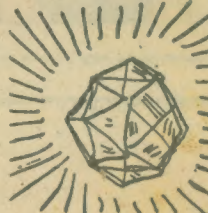
...гушчије јаје претставља један педесети део тежине гу-

...да би се млади лабудови излегли из јаја треба да протекне 35 до 42 дана.

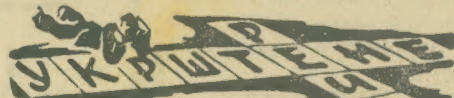
...женка мољца и њено потомство које се излеже за две године у стању је да за то време уништи толико вуне колико годишње даду 12 оваца.

...реч „дијамант“ потиче од грчке речи „адамантос“ што значи „неукротив камен“. Овај назив му је дат због тога што стари Грци и други народи Старог века нису успевали да овај камен обраде, то

...балони су први пут били употребљени у рату за извиђење 1894 године. Користили су их Французи.

јест да га секу или гравирају, па је он за њих стварно био неукротив.

Водоравно: 1) део коњског прибора; 2) водопад; 3) тројански краљ; 4) индустријска биљка; 5) наша река; 6) временско раздобље; 7) страво женско име; 8) лична заменица; 9) малоазиско божанство (мит.); 10) орман у зиду; 11) летопис; 12) запаљене уха; 13) свежа; 14) врста першуна; 15) сестра (тепале); 16) похвална песма; 17) прост број; 18) пољопривредна алатка; 19) морска риба; 20) река у Италији; 21) показна заменица.

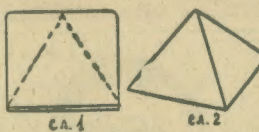
Усправно: 1) свежа; 2) месец у години; 3) врста дивљачи; 4) испечани гласови; 5) жустир коњ; 6) начин понашања; 7) бугарска новчана јединица; 8) музички инструмент; 9) део руке; 10) лука у Скотији; 11) женско име; 12) музичка драма; 13) тип; 14) острво на Јадрану; 15) део тежести; 16) град у Норвешкој; 17) лако ломљив; 18) река у Босни.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЦИЛИНДАР СЕ ПРЕТВАРА У ПИРАМИДУ

Узмите траку хартије, ширину 10 см, дугачку 22 см, али испустите 1 см за лепљење. Кад залепите стране траке дугачке по 10 см добићете цилиндар. Сад тај цилиндар спљоштите. Обележите тачкама и с једне и друге стране као што је на

слици показано. По тим тачкама савијте хартију тако да гребец превоја буде

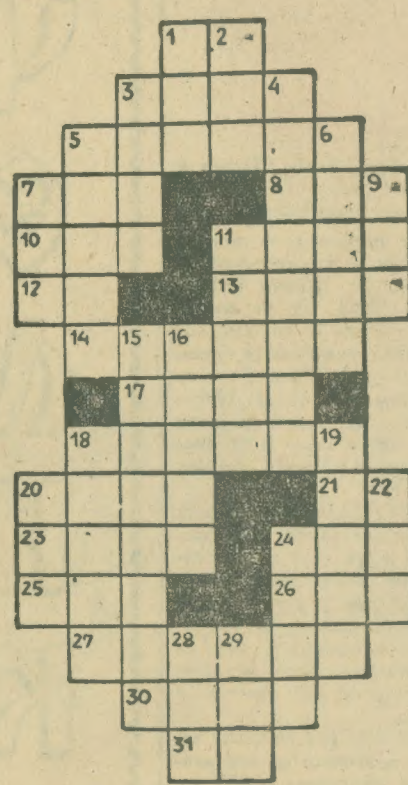
споља. Добитићете четири троугла који ће образовати четири стране пирамиде.

ПРОНАЂИТЕ...

Зец се уплашио и спасава се, захваљујући својим брзим ногама. Хоћете ли да знате од чега се уплашио? Онда узмите неку дебелу

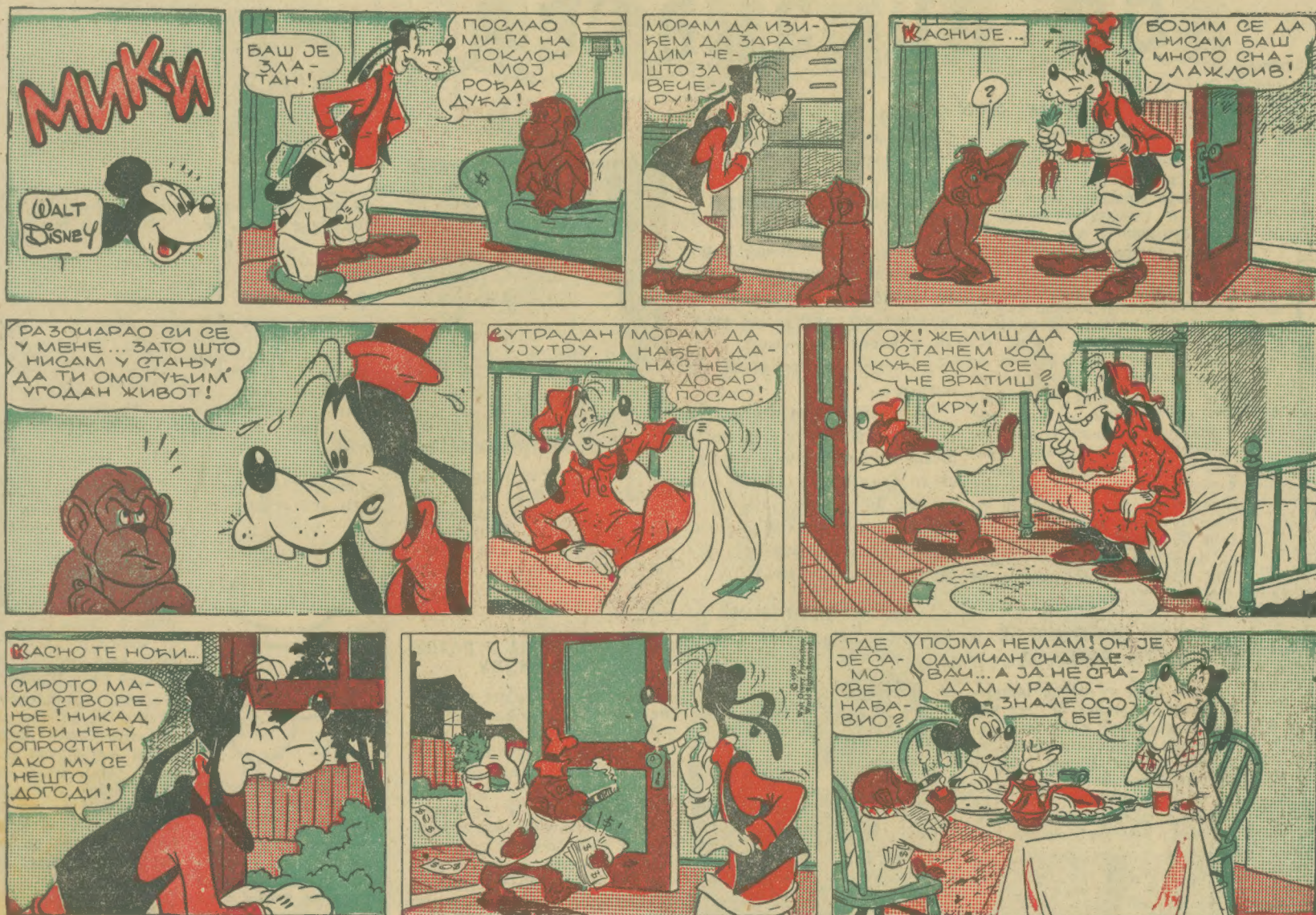
оловку у боји и њоме обележите све оне мале површине које су обележене бројевима дељивим са 3 и разумећете.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Клод; 2) Прудо; 3) Грац; 4) ној; 5) ревер; 6) са; 7) Арец; 8) ем; 9) нокат; 10) чај; 11) жада; 12) камила; 13) жапа; 14) Ана; 15) Лоара; 16) аз; 17) Нина; 18) пт; 19) отказ; 20) мут; 21) Етна; 22) Борнео; 23) врат.

Усправно: 1) крава; 2) Луцери; 3) од; 4) Дои; 5) пре; 6) нос; 7) Грмеч; 8) јахта; 9) реони; 10) скала; 11) Макао; 12) Адана; 13) Јапан; 14) Марио; 15) клупа; 16) авиза; 17) антена; 18) октет; 19) руб; 20) ано; 21) тов; 22) РР.

ШТА СЕ ЊЕГА ТИЧЕ?

Шиља срео на улици једног човека за кога му се учинило да је његов друг из детињства Спира, кога већ годинама није видео. Окренуо се, позвао га за њим и снажно га плеснуо руком по рамену. Толико снажно да се човек скљока на земљу.

Док му је помагао да устане, Шиља на своје запрепаштење примети да то и није Спира, па му се стаде извињавати.

— Ништа, ништа, — рече човек, дижући шешир који се беше откопчао чак на коловоз. — Само, ипак, нисте морали тако јако да ме лупите.

— Гле, молим те! — наљути се Шиља. — А шта се вас тиче како ћи ја да лупим свог пријатеља Спиру?

ЗАШТО-ЗАТО

— Је ли, ујка Пајо, зашто жирафе имају тако дуг врат?

— пита Влаја.

— Да би могле да дохвате себи храну са високог дрвећа!

— А зашто је дрвеће високо!

— Да жирафе не би могле лако да га обрсте!

ПИТАЊА
ОДГОВОРИ

Ко су биле Парке?
Ко је био Зане Грбичић из Горског Вијенца?
Ко су клетвеници и старом српском праву?
Колико је Бохињско Језеро?

ОДГОВОР

ПАРКЕ су биле три античка бојева судбина. Преле су конач живота, а њихова име-

на су била: Клото, Лахеза и Атропа.

ЗАНЕ ГРБИЧИЋ из народних песама кога помиње и Његош у Горском вијенцу заправо је Иван Волија (1650—1706). Он је вршио разне службе у Котору. Године 1689 именован је првим вучерадуром Црне Горе са седиштем на Цетинју. Одликовао се као велики јунак 1689 године када је предводио Бокеље против Сулејман паше.

КЛЕТВЕНИЦИ су били честити, непорочни и веродостојни људи који су под заклетвом потврђивали извесне — битне за дотични судски спор — чињенице. Нишовим исказима суд је имао да поклати безусловну веру; то је био доказ од пресудног значаја.

БОХИЊСКО ЈЕЗЕРО заузима површину од три квадратна километра и 283 метра. Дуго је 4.100 метара, највећа му је ширина 1.200 а највећа дубина 45 метара. Његова надморска висина износи 523 метра.

БАШ
ЧЕ
Д
Н
К